

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΜΑΗΣ, 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη.....	5
Abstract.....	6
Ευχαριστίες.....	7
Εισαγωγή.....	8
Κεφάλαιο 1: Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.....	10
1.1. Συμμετέχοντες.....	10
1.2. Κίνδυνοι χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.....	11
1.2.1. Πιστωτικός Κίνδυνος.....	11
1.2.2. Κίνδυνος ρευστότητας.....	11
1.2.3. Κίνδυνος Εισοδηματικών Επιτοκίων.....	12
1.2.4. Κίνδυνος Αγοράς.....	12
1.2.5. Λειτουργικοί κίνδυνοι.....	12
1.2.6. Νομικοί κίνδυνοι.....	12
Κεφάλαιο 2: Ρύθμιση και Εποπτεία του Χρηματοπιστωτικού Ιδρύματος.....	13
2.1. Οι αιτίες ελέγχου και εποπτείας των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων.....	13
2.2. Τρόποι άμυνας.....	13
2.3. Ρόλος της ΕΚΤ.....	14
2.4. Κεφαλαιακή Επάρκεια Τραπεζών.....	16
2.5. Εποπτεία του Τραπεζικού Συστήματος.....	17
2.6. Επιτροπή Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών.....	18
2.6.1. Οι τρεις πυλώνες.....	20

2.6.1.1.	Ο	πρώτος	Πυλώνας-Ελάχιστες	Κεφαλαιακές	
					Απαιτήσεις.....20
2.6.1.2.	Ο	Δεύτερος	Πυλώνας-Διαδικασία	Εποπτικού	
					Ελέγχου.....22
2.6.1.3.	Ο Τρίτος Πυλώνας-Πειθαρχία της Αγοράς.....				23
2.7.	Βασιλεία ΙΙΙ.....				24
Κεφάλαιο 3: Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγήσεις.....					27
3.1.	Ανάγκη αλλαγής ορισμού Μη εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων και Ρυθμισμένων Χορηγήσεων.....				27
3.2.	Ορισμός Μη εξυπηρετούμενων λογαριασμών πριν την 01/07/2013.....				28
3.3.	Κριτήρια Ταξινόμησης Χορήγησης ως ρυθμισμένης.....				29
3.4.	Κριτήρια Ταξινόμησης Χορήγησης ως μη εξυπηρετούμενη.....				30
3.5.	Παραδείγματα ρυθμισμένων και μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων.....				32
3.6.	Περίοδος Ταξινόμησης χορήγησης ως μη εξυπηρετούμενη και περίοδος ταξινόμησης χορήγησης ως ρυθμισμένη.....				35
3.6.1.	Περίοδος	Ταξινόμησης	μη ρυθμισμένης	χορήγησης	ως μη Εξυπηρετούμενη.....36
3.6.2.	Περίοδος	Ταξινόμησης	ρυθμισμένης	χορήγησης	ως μη Εξυπηρετούμενη.....36
3.6.3.	Περίοδος Ταξινόμησης Χορηγήσεων ως ρυθμισμένες.....				36
3.7.	Στατιστικά Αποτελέσματα.....				38
3.7.1.	Παρουσίαση Αποτελεσμάτων μη εξυπηρετούμενων δανείων συγκεκριμένου τμήματος Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων Κυπριακής Τράπεζας.....	38			
3.7.2.	Στατιστικά στοιχεία μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων για τις κυπριακές τράπεζες και τα Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα.....				42
Κεφάλαιο 4: Ανάγκη Μείωσης Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων.....					45
4.1.	Τρόποι πρόληψης ώστε να μην καταστεί μία χορήγηση μη εξυπηρετούμενη.....				45
4.2.	Μέσα που παρέχονται από τις Τράπεζες με σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.....				48

4.3. Αναδιάρθρωση/Ρύθμιση Δανείων στις κυπριακές Τράπεζες.....	50
4.3.1. Βιώσιμοι και μη βιώσιμοι δανειολήπτες.....	50
4.4. Διαδικασία υποβολής αίτησης για αναδιάρθρωση χρηματοδότησης.....	51
4.5. Σημαντικότητα μείωσης του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.....	52
4.5.1. Συσχέτιση μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων με κεφαλαιακή επάρκεια.....	52
4.6. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις.....	53

Κεφάλαιο5:

Συμπεράσματα.....	55
--------------------------	-----------

Βιβλιογραφία.....	56
-------------------	----

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Λόγω της σημαντικής αύξησης του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στις κυπριακές τράπεζες και λόγω της προτεραιότητας που δίνουν τα Τραπεζικά Ιδρύματα για τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων κρίνεται αναγκαίο να μελετηθούν οι λόγοι αύξησης τέτοιων λογαριασμών και κυρίως να βρεθούν τρόποι για τη μείωση τους.

Στην παρούσα μελέτη γίνεται μια εκτενής περιγραφή του νέου ορισμού για τις ρυθμισμένες χορηγήσεις και για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ο οποίος εφαρμόστηκε σε όλα τα Τραπεζικά Ιδρύματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις 24/04/2015, βάση των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών.

Σκοπός είναι να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με τους παράγοντες οι οποίοι συντείνουν ώστε μία χορήγηση να ταξινομηθεί ως μη εξυπηρετούμενη ή ως ρυθμισμένη και να προταθούν εισηγήσεις και τρόποι με τους οποίους μία χορήγηση από μη εξυπηρετούμενη γίνεται εξυπηρετούμενη.

Η σημαντικότητα μελέτης των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων συνδέεται και με τον τρόπο που επηρεάζουν τις ανάγκες της Τράπεζας σε κεφάλαια.

ABSTRACT

The reduction of the percentage of non-performing loans in Cyprus Bank is high priority it is necessary to study the factors of the increase of those accounts and especially to find ways for their reduction.

In the present study is given an extensive description of the new definition of non -performing loans and for the definition of forbearance which developed by the European Banking Authority and were applied in all Banking Institutes of European Union since 24/04/2015.

The purpose is to find conclusions regarding the factors that classified a loan as non-performing or forbearance and suggest some ways so a loan from non-performing to classified as performing.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ το σύζυγο μου Νικόλα για τη συμπαράσταση και κατανόηση του σε όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις περιόδους οικονομικής κρίσης, αυξάνεται σημαντικά ο αριθμός των μη εξυπηρετούμενων δανείων καθώς πολλοί δανειζόμενοι είτε χάνουν την δουλειά τους, είτε μειώνονται τα εισοδήματά τους με αποτέλεσμα να μη μπορούν να ανταποκριθούν πλήρως στις δανειακές τους υποχρεώσεις στις Τράπεζες και αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα δάνεια τους να μην εξυπηρετούνται. Στην Κύπρο, μετά τα γεγονότα του Μάρτη του 2013, ο αριθμός των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων αυξήθηκε σημαντικά.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να γίνει κατανοητός ο νέος ορισμός για τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις και τις ρυθμισμένες χορηγήσεις και να αναλυθούν οι λόγοι που συνέτειναν στην σημαντική αύξηση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων στις Κυπριακές Τράπεζες. Ο κύριος σκοπός της εργασίας είναι να προταθούν τρόποι που θα βοηθήσουν στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.

Από τη μελέτη που έγινε στην εργασία, το συμπέρασμα είναι ότι ο νέος ορισμός για τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις είναι πολύ αυστηρός και λόγω αυτού είναι πολύ δύσκολο μία ρυθμισμένη μη εξυπηρετούμενη χορήγηση να γίνει εξυπηρετούμενη, καθώς πρέπει να περάσει τουλάχιστον ένας χρόνος από την ημερομηνία της τελευταίας ρύθμισης. Ως εκ

τούτου, το σημαντικότερο είναι να γίνεται καθημερινός έλεγχος από τους Τραπεζίτες και να χειρίζονται έγκαιρα τους πελάτες με εκκρεμότητες, πριν να καταστούν οι λογαριασμοί τους μη εξυπηρετούμενοι.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα και στους κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσουν τα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναπτύσσεται η Ρύθμιση και Εποπτεία του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος. Γίνεται ανάλυση στις αιτίες ελέγχου και εποπτείας των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων, δίνεται ο ορισμός της κεφαλαιακής επάρκειας των Τραπεζών και γίνεται μια εκτενής αναφορά στην Επιτροπή Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών και αναπτύσσονται οι Πυλώνες I, II και III.

Στο κεφάλαιο 3 δίνεται ο νέος ορισμός των μη-εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και των ρυθμισμένων χορηγήσεων, ο λόγος για τον οποίο προέκυψε η ανάγκη για αλλαγή στον ορισμό των πιο πάνω. Επίσης γίνεται μία αναφορά στον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων που ίσχυε πριν την 01/07/2013 ενώ δίνονται παραδείγματα μη εξυπηρετούμενων και ρυθμισμένων χορηγήσεων. Στη συνέχεια δίνονται οι τρόποι με τους οποίους μία χορήγηση μπορεί να γίνει από μη εξυπηρετούμενη, εξυπηρετούμενη και από ρυθμισμένη μη ρυθμισμένη.

Επίσης παρουσιάζονται στατιστικά αποτελέσματα σχετικά με τα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων και ρυθμισμένων χορηγήσεων και εξάγονται συμπεράσματα.

Στο κεφάλαιο 4 αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους προκύπτει η ανάγκη για μείωση των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και τρόποι πρόληψης ώστε να μην καταστεί μία χορήγηση μη εξυπηρετούμενη. Επίσης γίνεται μία αναφορά στις αναδιαρθρώσεις δανείων στις Κυπριακές Τράπεζες και αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους υπάρχει ανάγκη για μείωση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Τέλος, γίνεται μία αναφορά σε άλλους παράγοντες που επηρεάζουν τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις.

Στο τελευταίο κεφάλαιο καταγράφονται τα συμπεράσματα της μελέτης.

1. ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελείται από θεσμούς οι οποίοι βοηθούν στο να έρθουν σε επαφή οι επενδυτές με τους αποταμιευτές. Πρόκειται για ένα σύστημα που παρέχει τα μέσα και τις υπηρεσίες για τη μεταβίβαση οικονομικών πόρων από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές μονάδες.

1.1. Συμμετέχοντες

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα αποτελείται από:

1. **τις χρηματοπιστωτικές αγορές** (όπως οι αγορές χρήματος και οι αγορές κεφαλαίων), σκοπός των οποίων είναι να διοχετεύουν τα πλεονάζοντα κεφάλαια των δανειστών (π.χ. επιχειρήσεις ή άτομα που επιθυμούν να επενδύσουν τα χρήματά τους) σε δανειολήπτες (π.χ. σε όσους χρειάζονται κεφάλαια),
2. **τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς** (όπως οι τράπεζες και οι ασφαλιστικές εταιρείες), οι οποίοι φέρνουν έμμεσα σε επαφή δανειστές και δανειολήπτες (παρ' όλο που οι δανειολήπτες μπορούν επίσης να εξασφαλίσουν

κεφάλαια απευθείας από τις χρηματοπιστωτικές αγορές μέσω της έκδοσης τίτλων, π.χ. μετοχών ή ομολόγων),

3. **τις χρηματοπιστωτικές υποδομές**, οι οποίες επιτρέπουν τη μεταφορά πληρωμών, καθώς και τη διαπραγμάτευση, την εκκαθάριση και τον διακανονισμό τίτλων.

Διάγραμμα 1.1: Λειτουργίες των χρηματοπιστωτικών συστημάτων

Πηγή: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/stability/html/index.el.html>

1.2. Κίνδυνοι χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν διάφορους κινδύνους, τους χρηματοοικονομικούς και τους μη χρηματοοικονομικούς κινδύνους. Χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο κίνδυνος εισοδηματικών επιτοκίων και οι κίνδυνοι αγοράς. Μη χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι είναι οι λειτουργικοί κίνδυνοι και νομικοί κίνδυνοι.

1.2.1. Πιστωτικός κίνδυνος:

Ως πιστωτικός κίνδυνος ορίζεται η πιθανότητα πρόκλησης ζημιών στους πιστωτικούς οργανισμούς εξαιτίας μη αναμενόμενων και κατά συνέπεια μη πιθανολογηθέντων γεγονότων που αφορούν την αθέτηση υποχρεώσεων των πελατών τους προς τους οποίους χορηγήθηκαν δανειακά κεφάλαια. Αναμενόμενα γεγονότα και πιθανολογηθείσες καταστάσεις που ενδέχεται να συνεπάγονται ζημιές από επισφαλείς απαιτήσεις οφείλουν να λαμβάνονται

υπόψη κατά τον προσδιορισμό του ύψους των προβλέψεων στους αντίστοιχους λογαριασμούς των πιστωτικών οργανισμών. (Σαπουντζόγλου και Πεντότης 2009)

Όσον αφορά τις Τράπεζες, ο κίνδυνος αυτός αφορά την κύρια λειτουργία των Τραπεζών, δηλαδή τη χορήγηση δανείων και ως εκ τούτου είναι πολύ σημαντικό να γίνεται σωστή αξιολόγηση των υποψήφιων δανειστών.

Παράδειγμα:

Σε περιπτώσεις επιβράδυνσης του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης, η αποπληρωμή των δανείων καθίσταται δύσκολη από τους δανειζόμενους (επιχειρήσεις λόγω μείωσης του κύκλου εργασιών τους, από ιδιώτες λόγω ανεργίας ή μείωσης εισοδημάτων) με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ο κίνδυνος οι Τράπεζες να καταγράψουν ζημιές.

1.2.2. Κίνδυνος ρευστότητας:

Είναι ο κίνδυνος που μπορεί να προκύψει όταν ένα χρηματοπιστωτικό σύστημα δε μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις τους προς τους καταθέτες αν αυτοί προβούν σε ανάληψη των καταθέσεων τους λόγω ανεπαρκούς ρευστότητας.

1.2.3. Κίνδυνος εισοδηματικών επιτοκίων:

Είναι ο κίνδυνος που δημιουργείται σε περίπτωση που μειωθούν τα εισοδηματικά επιτόκια του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος λόγω δυσμενούς μεταβολής των ονομαστικών επιτοκίων.

1.2.4. Κίνδυνος αγοράς:

Είναι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την αβεβαιότητα της απόδοσης του χαρτοφυλακίου συναλλαγών, εξαιτίας των μεταβολών των συνθηκών της αγοράς. Οι συνθήκες της αγοράς αντικατοπτρίζονται από παράγοντες, όπως οι συναλλαγματικές ισοτιμίες, τα επιτόκια και οι χρηματιστηριακοί δείκτες, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν και τους κύριους παράγοντες του κινδύνου αγοράς. Δηλαδή, μεταβολές αυτών των συντελεστών δύναται να οδηγήσουν σε μεγάλες απώλειες της αξίας του χαρτοφυλακίου συναλλαγών κάθε πιστωτικού οργανισμού. (Σαπουντζόγλου και Πεντότης 2009)

Παράδειγμα:

Οι τράπεζες μπορεί να επενδύσουν μεγάλα ποσά, π.χ. στις χρηματιστηριακές αγορές ή στις αγορές ομολόγων, και έτσι να καταστούν ευάλωτες σε περίπτωση πτώσης των τιμών στις αγορές αυτές.

1.2.5. Λειτουργικοί κίνδυνοι:

Λειτουργικοί κίνδυνοι είναι οι ζημιές που μπορεί να προκύψουν σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα λόγω εσωτερικών αλλά και λόγω εξωτερικών αιτιών. Εσωτερικές αιτίες μπορεί να προέλθουν από λανθασμένες εσωτερικές διαδικασίες και από τον ανθρώπινο παράγοντα ενώ κίνδυνος από εξωτερικές αιτίες μπορεί να είναι για παράδειγμα μία ληστεία σε ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

1.2.6. Νομικοί Κίνδυνοι:

Είναι ζημιές που μπορεί να προκληθούν από επιβολή προστίμων και ποινών από το κράτος στο οποίο υπάγεται το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ή από τις εποπτικές αρχές. Στο νομικό κίνδυνο περιλαμβάνονται επίσης και ο κίνδυνος της φήμης ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και ο στρατηγικός κίνδυνος.

2. Ρύθμιση και εποπτεία του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος

2.1. Οι αιτίες Ελέγχου και Εποπτείας των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων

Το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα είναι ο μοναδικός τομέας της οικονομίας ο οποίος υπόκειται σε προληπτικό έλεγχο και εποπτεία, με σκοπό τη διαφύλαξη της ακεραιότητας και της απρόσκοπτης λειτουργίας του. Οι λόγοι για αυτή την ειδική αντιμετώπιση του χρηματοπιστωτικού τομέα είναι η μεγάλη σημασία του στο πλαίσιο του γενικότερου οικονομικού συστήματος, καθώς και στην παραδοχή δύο τύπων αδυναμιών της αγοράς, που συνδέονται αποκλειστικά με αυτόν:

1. Η πρώτη αδυναμία συνδέεται με την ασυμμετρία πληροφόρησης που υπάρχει μεταξύ των αγοραστών και των πωλητών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.
2. Η δεύτερη αδυναμία συνίσταται στον μη περιορισμό των προβλημάτων που αντιμετωπίζει κάποια χρηματοπιστωτική επιχείρηση (π.χ. Τράπεζα) στο πλαίσιο της ίδιας της επιχείρησης, αλλά και στη μετάδοση τους σε ολόκληρη την οικονομία (Συστημικός κίνδυνος). Ο συστημικός κίνδυνος συνίσταται στο ενδεχόμενο να προκύψουν προβλήματα όχι μόνο σε κάποια επιχείρηση, αλλά σε ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα ή και σε ολόκληρη την οικονομία.

(Αλεξιάκης 2008)

2.2. Τρόποι άμυνας

Οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτελούν την πρώτη γραμμή άμυνας έναντι των χρηματοπιστωτικών κρίσεων. Είναι δική τους ευθύνη να διατηρήσουν τη βιωσιμότητα και τη φερεγγυότητά τους. Έτσι, ελέγχουν την πιστοληπτική ικανότητα των δανειοληπτών και διαχειρίζονται τους κινδύνους που αναλαμβάνουν.

Στη δεύτερη γραμμή άμυνας ανήκουν τα μέτρα που λαμβάνουν οι δημόσιες αρχές για να αποτρέψουν ή να ελαχιστοποιήσουν τις χρηματοπιστωτικές κρίσεις. Τα μέτρα αυτά αφορούν μεταξύ άλλων:

1. Κανονισμούς προληπτικής εποπτείας (δηλ. κανόνες με τους οποίους πρέπει να συμμορφώνονται τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να διαφυλάσσεται η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων και η ασφάλεια των κεφαλαίων των καταθετών), καθώς και κοινοποίηση πληροφοριών προκειμένου να ενισχύεται η πειθαρχία της αγοράς,
2. Προληπτική εποπτεία (δηλ. να διασφαλίζεται ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τηρούν αυτούς τους κανόνες),
3. Δραστηριότητες παρακολούθησης και αξιολόγησης, οι οποίες εντοπίζουν ευπάθειες και κινδύνους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα ως σύνολο.

Εάν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αντιμετωπίσουν προβλήματα παρά τη λήψη των μέτρων αυτών, ενδέχεται να καταστεί απαραίτητη η παρέμβαση των δημόσιων αρχών.

<https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/stability/html/index.el.html>

2.3. Ρόλος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

Τα καθήκοντα της ΕΚΤ στον τομέα της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας είναι τα πιο κάτω:

1. Παρακολούθηση και αξιολόγηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας

Η ΕΚΤ, από κοινού με τις λοιπές κεντρικές τράπεζες του Ευρωσυστήματος και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, παρακολουθεί συστηματικά τις κυκλικές και διαρθρωτικές εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα της ζώνης του ευρώ και της ΕΕ ως σύνολο,

καθώς και σε άλλους χρηματοπιστωτικούς τομείς. Έτσι, μπορεί να εντοπίζει τυχόν αδυναμίες και να ελέγχει την ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Η αξιολόγηση αυτή πραγματοποιείται σε συνεργασία με τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες της ΕΕ μέσω της Επιτροπής Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Στην ΕΚΤ, η παρακολούθηση και αξιολόγηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας πραγματοποιούνται σε συνεργασία με διάφορες γενικές διευθύνσεις: τη Διεύθυνση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (η οποία συντονίζει τις σχετικές δραστηριότητες), τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών, τη Γενική Διεύθυνση Δραστηριοτήτων Αγορών, τη Γενική Διεύθυνση Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σχέσεων και τη Γενική Διεύθυνση Πληρωμών και Υποδομών Αγοράς.

Η ανάλυση των εξελίξεων στον τομέα της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας δημοσιεύεται τακτικά σε διάφορες εκθέσεις - για παράδειγμα στην έκδοση Financial Stability Review και στην Ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ, καθώς και σε τακτικές εκδόσεις με τίτλο "EU banking sector stability" και "EU banking structures".

2. Παροχή συμβουλών

Λόγω της εμπειρογνομosύνης της σε θέματα τεχνικής φύσεως, η ΕΚΤ καλείται συχνά από τις αρχές της ΕΕ και τις εθνικές αρχές να συμβάλλει στον σχεδιασμό και την κατάρτιση των χρηματοπιστωτικών κανόνων και των απαιτήσεων εποπτείας που ισχύουν για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η ΕΚΤ συμβάλλει ενίοτε σε συζητήσεις με δική της πρωτοβουλία. Είτε ζητείται η γνώμη της είτε όχι, η ΕΚΤ μεριμνά ώστε να λαμβάνεται υπόψη η χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Η ΕΚΤ καλείται να γνωμοδοτεί για κοινοτικά και εθνικά σχέδια νομοθετικών διατάξεων που αφορούν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και εποπτεία ..

Η ΕΚΤ συμμετέχει επίσης:

- ο Στην Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας,
- ο Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τραπεζών,
- ο Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κινητών Αξιών,
- ο Στις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ΕΑΤ, ΕΑΚΑΑ και ΕΑΑΕΣ),
- ο Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΣΚ).

3. Προώθηση συνεργασίας

Από την ίδρυση της ΕΚΤ, οι κεντρικές τράπεζες και οι εποπτικές αρχές της ΕΕ εργάζονται με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας στο πλαίσιο της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας. Το 2011, μετά τις θεσμικές αλλαγές που επέφερε ο κανονισμός της ΕΕ όσον αφορά τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου, θεσπίστηκε μια νέα επιτροπή ΕΣΚΤ: η Επιτροπή Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Στην επιτροπή αυτή συμμετέχουν υψηλόβαθμοι εκπρόσωποι της ΕΚΤ και των άλλων κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ (και ενίοτε της ΕΕ ως σύνολο). Η εν λόγω επιτροπή συνδράμει τα όργανα λήψης αποφάσεων του ΕΣΚΤ στην εκπλήρωση των καθηκόντων τους στον τομέα της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Η καλή συνεργασία και η τακτική ανταλλαγή πληροφοριών θεωρούνται ουσιώδεις για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας τόσο σε φυσιολογικές συνθήκες όσο και σε συνθήκες κρίσεως. Στις δραστηριότητες αυτές συμμετέχουν και τα υπουργεία οικονομικών όταν κρίνεται απαραίτητη η διαχείριση και επίλυση κρίσεων. Προκειμένου η συνεργασία αυτή να έχει τεθεί σε σωστή βάση, όλες οι ενδιαφερόμενες αρχές έχουν υπογράψει μνημόνια συνεννόησης. Οι συμφωνηθείσες διαδικασίες αναθεωρούνται και ελέγχονται τακτικά με τη διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης καταστάσεων χρηματοπιστωτικών κρίσεων, καθώς και άλλες δραστηριότητες.

4. Επίβλεψη των υποδομών αγοράς από το Ευρωσύστημα

Πέραν των καθηκόντων που αναφέρθηκαν ήδη, το Ευρωσύστημα είναι άμεσα υπεύθυνο για την επίβλεψη των υποδομών των χρηματοπιστωτικών αγορών. Οι υποδομές αυτές διευκολύνουν τη ροή κεφαλαίων, κινητών αξιών και άλλων χρηματοδοτικών μέσων μεταξύ αγοραστών και πωλητών και μεταξύ δανειοληπτών και δανειστών. Αποτελούν βασική συνιστώσα του χρηματοπιστωτικού συστήματος και είναι ουσιώδη για τη σταθερότά του συνολικά. Σκοπός των δραστηριοτήτων επίβλεψης είναι να διασφαλιστεί ότι οι εν λόγω υποδομές λειτουργούν ομαλά και ότι τυχόν διαταραχές δεν προκαλούν συστημικούς κινδύνους που επηρεάζουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και την οικονομία ως σύνολο.

2.4. Κεφαλαιακή Επάρκεια Τραπεζών

Ως κεφαλαιακή επάρκεια ορίζεται η ύπαρξη επαρκών ιδίων κεφαλαίων από τα τραπεζικά ιδρύματα, ώστε να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν σε περιόδους οικονομικής ύφεσης ή κρίσης, χωρίς να χρειαστεί η παρέμβαση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, προσφέροντας κρατικά κεφάλαια για τη στήριξη τους.

Στην ουσία, πρόκειται για περιουσιακά στοιχεία του πιστωτικού ιδρύματος τα οποία μπορούν να διατεθούν για κάλυψη ζημιών, που ενδεχομένως θα προκύψουν από κάποιες περισσότερες ή λιγότερες επισφαλείς απαιτήσεις του έναντι πελατών, με τρόπο όμως που δε θα διακινδυνεύεται η ετοιμότητα εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του, η φερεγγυότητα και η αξιοπιστία του. (Ψυχομάνης 2009).

Ένας πιστωτικός οργανισμός θεωρείται ότι διαθέτει κεφαλαιακή επάρκεια όταν διατηρεί εποπτικά κεφάλαια ανάλογα του αναλαμβανόμενου κινδύνου και των δυνητικών απωλειών. Για την κάλυψη μεγαλύτερων δυνητικών απωλειών που προκύπτουν ως συνέπεια της ανάληψης μεγαλύτερων κινδύνων απαιτείται η διακράτηση μεγαλύτερης ποσότητας εποπτικών κεφαλαίων.

2.5. Η Εποπτεία του Τραπεζικού Συστήματος

Η αποτελεσματική τραπεζική εποπτεία αποτελεί αναγκαίο στοιχείο, δεδομένου του σύνθετου ρόλου των τραπεζών στις σύγχρονες οικονομίες. Ο στόχος της εποπτείας συνίσταται στη διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας των πιστωτικών οργανισμών και στην επαρκή κάλυψη τους έναντι των αναλαμβανόμενων κινδύνων, στοιχεία απαραίτητα για την εμπέδωση της οικονομικής σταθερότητας και αποτελεσματικότητας του τραπεζικού συστήματος.

Ουσιαστικά, η τραπεζική εποπτεία παρέχει στο οικονομικό σύστημα ασφάλεια και σταθερότητα που η λειτουργία της αγοράς αδυνατεί να εξασφαλίσει σε ικανοποιητικό βαθμό.

Οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν την τραπεζική εποπτεία είναι οι ακόλουθες:

- Διατήρηση και ενίσχυση της σταθερότητας και της εμπιστοσύνης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, περιορίζοντας τον κίνδυνο απωλειών για τους καταθέτες και τους υπόλοιπους πιστωτές.
- Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να επιδιώκουν την πειθαρχία, ενθαρρύνοντας τη βέλτιστη εταιρική διακυβέρνηση και προάγοντας τη διαφάνεια και εποπτεία της αγοράς.
- Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να κατανοούν πλήρως τη φύση των αναλαμβανόμενων από τους πιστωτικούς οργανισμούς δραστηριοτήτων και να διασφαλίζουν την επαρκή διαχείριση των υποκείμενων κινδύνων.
- Η έκθεση κάθε πιστωτικού οργανισμού στον κίνδυνο θα πρέπει να αξιολογείται μεμονωμένα και να αποδίδεται η ανάλογη εποπτική μέριμνα.
- Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πιστωτικοί οργανισμοί διαθέτουν κεφαλαιακή επάρκεια, ισχυρή διοίκηση, συστήματα αποτελεσματικών ελέγχων και λογιστικής απεικόνισης, που τους επιτρέπουν την ανάληψη κινδύνων.
- Επιβάλλεται η στενή συνεργασία μεταξύ των εθνικών εποπτικών αρχών, ιδιαίτερα στην περίπτωση των διασυνοριακών δραστηριοτήτων.

Η τραπεζική εποπτεία θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να προωθεί την αποτελεσματικότητα και τις συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού του τραπεζικού συστήματος, ανταποκρινόμενη στην ανάγκη του κοινού για παροχή καλύτερων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

(Σαπουντζόγλου και Πεντότης, 2009)

2.6. Επιτροπή Βασιλείας για την Εποπτεία των Τραπεζών

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision –BCBS), συστάθηκε το 1974 στην Βασιλεία της Ελβετίας και τα μέλη της αποτελούνται από τις πιο κάτω χώρες: Αργεντινή, Αυστραλία, Βέλγιο, Βραζιλία, Καναδά, Κίνα, Γαλλία, Γερμανία, Χονγκ Κονγκ, Ινδία, Ινδονησία, Ιταλία, Ιαπωνία, Κορέα,

Λουξεμβούργο, Μεξικό, Ολλανδία, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Σιγκαπούρη, Αφρική, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ.

Στόχος της είναι να επεκτείνει το θεσμικό πλαίσιο, να προωθήσει επαρκή τραπεζική εποπτεία, να διασφαλίσει ότι κανένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δε θα διαφύγει της εποπτείας και να βελτιώσει την ποιότητα της τραπεζικής εποπτείας. Ο σκοπός είναι η ενδυνάμωση της οικονομικής σταθερότητας.

Για να το πετύχει αυτό, από το 1975 άρχισε να εκδίδει μια μεγάλη σειρά εγγράφων. Το 1988, Η Επιτροπή της Βασιλείας, αποφάσισε να εισάγει ένα σύστημα μέτρησης του κεφαλαίου, τον δείκτη της κεφαλαιακής επάρκειας (βλ. 2.4). Έτσι, απαιτεί όπως οι Τράπεζες που ακολουθούν τη Βασιλεία I, να διατηρούν ελάχιστο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 8%. Το ποσοστό αυτό θεωρείται επαρκές για να καλύψει τις ελάχιστες απαιτήσεις σε κεφάλαιο και να θωρακίσει το τραπεζικό σύστημα από ενδεχόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Η Βασιλεία I εφαρμόστηκε το 1992 .

Λόγω των συνεχών εξελίξεων στο χρηματοοικονομικό τομέα και λόγω των αδυναμιών που εμφανίστηκαν εξαιτίας των αλλαγών στο εξωτερικό οικονομικό περιβάλλον, ήταν αναγκαία η έκδοση νέου Συμφώνου (Βασιλεία II). Στη Βασιλεία II περιλαμβάνεται ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος αγοράς και ο λειτουργικός κίνδυνος. Η Βασιλεία II χαρακτηρίζεται από 3 πυλώνες.

Ο Πυλώνας I αναφέρεται στις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Διατηρεί τον ορισμό του εποπτικού κεφαλαίου και το ποσοστό ελάχιστης απαίτησης των κεφαλαίων προς τα στοιχεία του ενεργητικού (8%), σταθμισμένων ως προς τους κινδύνους.

Ο Πυλώνας II αναφέρεται στην εποπτική διαδικασία ελέγχου, δηλαδή την ανάπτυξη διαδικασιών και συστημάτων για τον εποπτικό έλεγχο των τραπεζών σε σχέση με την κεφαλαιακή επάρκεια.

Ο Πυλώνας III αναφέρεται στην διαφάνεια της αγοράς. Απαιτεί τη διαφάνεια και τη δημοσιοποίηση στοιχείων από τις τράπεζες, καθώς έτσι γίνεται αντιληπτό στην αγορά ο κίνδυνος κάθε τράπεζας και η πολιτική διαχείρισης των κινδύνων που εφαρμόζει.

Η Κεντρική Τράπεζα των περισσότερων κρατών, απαιτεί από τις Τράπεζες που λειτουργούν στο κάθε κράτος να εφαρμόζει του κανόνες της Βασιλείας II και ασκεί ελέγχους στις τράπεζες για την εξακρίβωση του πιο πάνω.

Τον Σεπτέμβριο του 2010 η Επιτροπή της Βασιλείας ανακοίνωσε την αναθεώρηση της τελευταίας συνθήκης της Βασιλείας, ανακοινώνοντας τη Βασιλεία III. Σύμφωνα με τη Βασιλεία III, αυξάνεται ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας από 2% σε 4,5% του ενεργητικού των τραπεζών. Επιπλέον, οι τράπεζες θα πρέπει να δημιουργήσουν ένα νέο ξεχωριστό κεφάλαιο συντήρησης της τάξης του 2,5% που θα απαρτίζεται από κοινές μετοχές. Δηλαδή, απαιτούνται τελικά εποπτικά κεφάλαια (Core Tier 1) 6% την 1^η Ιανουαρίου του 2019.

Με την εφαρμογή των πιο πάνω μέτρων, δημιουργούνται πλεονεκτήματα, όπως:

- Καλύτερα κριτήρια δανειοδότησης και τιμολόγησης.
- Καλύτερη ποιότητα χαρτοφυλακίου.
- Πιο ευνοϊκή αντιμετώπιση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- Αύξηση της σταθερότητας του διεθνοποιημένου τραπεζικού συστήματος.

Από την άλλη πλευρά, για την εφαρμογή των όσων αναφέρθηκαν πιο πάνω, απαιτούνται αρκετές μεταρρυθμίσεις από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Οι τράπεζες, για να περιορίσουν τον πιστωτικό κίνδυνο, για την ενίσχυση της ρευστότητας τους αλλά και για την αύξηση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας στα επιθυμητά επίπεδα, προβαίνουν στην εφαρμογή διάφορων εξελιγμένων προσεγγίσεων. Οι προσεγγίσεις αυτές απαιτούν τη συγκέντρωση επαρκών στοιχείων από τις τράπεζες και αυξάνουν το κόστος τους. Οι αυστηρότεροι κανονισμοί μείωσαν τις πηγές εισοδήματος και αύξησαν τα λειτουργικά κόστη. Επιπλέον, οι τράπεζες αλλάζουν τον τρόπο λειτουργίας τους. Περιορίζουν τον δανεισμό και εστιάζουν στη συγκέντρωση αποθεματικών.

Το αποτέλεσμα είναι οι μικρομεσαίες κυρίως επιχειρήσεις να μην έχουν εύκολα πρόσβαση σε δανεισμό και να γίνεται εντονότερο το πρόβλημα ρευστότητας τους και οι καταναλωτές να είναι πιο καχύποπτοι στο χρηματοοικονομικό οργανισμό με τον οποίο συνεργάζεται.

2.6.1. Οι τρεις Πυλώνες

2.6.1.1. Ο Πρώτος Πυλώνας-Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις

Ο πρώτος πυλώνας περιλαμβάνει το σύνολο των διαδικασιών προσδιορισμού των ελάχιστων εποπτικών κεφαλαιακών απαιτήσεων, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο κάθε πιστωτικός οργανισμός εκτιμά το επίπεδο των εποπτικών κεφαλαίων που θα πρέπει να διακρατά για την

κάλυψη ολόκληρου του εύρους κινδύνων στους οποίους εκτίθενται το σύνολο των δραστηριοτήτων του.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, το ποσοστό ελάχιστης απαίτησης των κεφαλαίων προς τα στοιχεία του ενεργητικού σταθμισμένων προς τους κίνδυνους είναι 8%. Δηλαδή, ένας πιστωτικός οργανισμός διαθέτει κεφαλαιακή επάρκεια αν διατηρεί εποπτικά ίδια κεφάλαια ισοδύναμα τουλάχιστον με το 8% του σταθμισμένου ως προς τον κίνδυνο ενεργητικού του.

Στο εποπτικό κεφάλαιο συμπεριλαμβάνεται τόσο το βασικό ή κύριο κεφάλαιο (Core Capital-Tier I) όσο και το δευτερεύον κεφάλαιο (Supplementary capital-Tier II).

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας (capital adequacy index) ή δείκτης φερεγγυότητας (solvency ratio) εκφράζεται από τη σχέση (2.1):

$$\text{Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας} = \frac{\text{Tier I} + \text{Tier II}}{\text{Σταθμισμένο Ενεργητικό}} \cdot 8\% \quad (2.1)$$

Όπου, το σταθμισμένο Ενεργητικό υπολογίζεται από τη σχέση (2.2):

$$\text{Σταθμισμένο Ενεργητικό} = \text{Πιστ. Κίνδυνος} + 12,5 \cdot \text{Κίνδυνος Αγοράς} + \text{Λειτ. Κίνδυνος} \quad (2.2)$$

- Tier I (Κύριο κεφάλαιο): Το πρωτογενές ή εποπτικό κεφάλαιο, περιλαμβάνει το μετοχικό κεφάλαιο και τα δημοσιευμένα αποθεματικά, όπως παρουσιάζονται στις δημοσιευμένες λογιστικές καταστάσεις κάθε πιστωτικού οργανισμού. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν βασικό κριτήριο της κεφαλαιακής επάρκειας ενός πιστωτικού οργανισμού και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό το περιθώριο κέρδους.
- Tier II (Συμπληρωματικό κεφάλαιο): Το δευτερογενές ή συμπληρωματικό κεφάλαιο περιλαμβάνει κυρίως τις προβλέψεις για επισφαλή δάνεια, τα αφανή αποθεματικά, τα αποθεματικά από αναπροσαρμογή και τις προνομιούχες μετοχές και τα μετατρέψιμα ομόλογα που δεν περιλαμβάνονται στο Tier I.

Το Tier II δεν πρέπει να υπερβαίνει το Tier I, δηλαδή δε θα πρέπει να αντιπροσωπεύει ποσοστό ανώτερο του 50% των συνολικών εποπτικών κεφαλαίων του πιστωτικού οργανισμού.

Συνεπώς, προκύπτει ένας δεύτερος δείκτης φερεγγυότητας που εκφράζεται με τη σχέση (2.3):

$$\text{Δείκτης Φερεγγυότητας (Κύριου Κεφαλαίου)} = \frac{\text{Tier I}}{\text{Σταθμισμένο Ενεργητικό}} \cdot 4\% \quad (2.3)$$

Η συμφωνία της Βασιλείας II επιτρέπει στους πιστωτικούς οργανισμούς να επιλέξουν μεταξύ δύο εναλλακτικών μεθόδων εκτίμησης των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου:

- Της τυποποιημένης μεθόδου (Standardized Approach) και
- Της μεθόδου των εσωτερικών διαβαθμίσεων (Internal Rating-based Approach)

Τυποποιημένη μέθοδος:

Η τυποποιημένη μέθοδος του νέου εποπτικού πλαισίου γίνεται πιο ευαίσθητη ως προς τον κίνδυνο, αφού προβλέπει:

1. Την ταξινόμηση των ανοιγμάτων σε διάφορες κατηγορίες, όπως για παράδειγμα ανοίγματα έναντι κεντρικών τραπεζών, επιχειρήσεων, τραπεζών κ.ά.
2. Τη στάθμιση των ανοιγμάτων με συντελεστές κινδύνου (π.χ. 20%, 50%, 100%,...). Η λογιστική αξία κάθε ανοίγματος σταθμίζεται με συντελεστή κινδύνου ευθέως ανάλογο της πιστωτικής διαβάθμισης του. Αυτό σημαίνει ότι ανοίγματα χαμηλής πιστωτικής ποιότητας επιβαρύνουν τον πιστωτικό οργανισμό με ψηλότερες κεφαλαιακές υποχρεώσεις, αναγκαίες για την κάλυψη του ψηλότερου υποκείμενου κινδύνου απωλειών.

Μέθοδος των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων

Οι Τράπεζες που λαμβάνουν έγκριση από τις εποπτικές αρχές να χρησιμοποιούν τη μέθοδο εσωτερικών διαβαθμίσεων μπορούν να βασίζονται σε εσωτερικές ίδιες εκτιμήσεις των στοιχείων κινδύνου για τον υπολογισμό του απαιτούμενου κεφαλαίου για κάθε πιστωτικό άνοιγμα. Τα εκτιμώμενα στοιχεία κινδύνου περιλαμβάνουν μέτρα:

- Της πιθανότητας αθέτησης
- Των απωλειών σε περίπτωση αθέτησης
- Της αξίας του ανοίγματος σε περίπτωση αθέτησης
- Της αξίας του ανοίγματος σε περίπτωση αθέτησης

2.6.1.2. Ο Δεύτερος Πυλώνας-Διαδικασία Εποπτικού Ελέγχου

Ο δεύτερος πυλώνας προσδιορίζει τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου των ακολουθούμενων ενεργειών υλοποίησης του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων και κεφαλαιακής επάρκειας από κάθε πιστωτικό οργανισμό. Προσδιορίζει επίσης συγκεκριμένες αρμοδιότητες επίβλεψης τόσο για το διοικητικό συμβούλιο του πιστωτικού οργανισμού όσο και για τη διοίκηση αυτού, ενισχύοντας παράλληλα τους κανόνες εσωτερικού ελέγχου. Το νέο πλαίσιο τονίζει ιδιαίτερα την ανάγκη δημιουργίας εσωτερικών διαδικασιών αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας εκ μέρους των πιστωτικών οργανισμών, καθώς και τον προσδιορισμό στόχων αναφορικά με το επιδιωκόμενο επίπεδο κεφαλαίου, δεδομένων των χαρακτηριστικών κινδύνου και του λειτουργικού περιβάλλοντος κάθε πιστωτικού οργανισμού.

Οι εσωτερικές διαδικασίες προσδιορισμού της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών οργανισμών υπόκειται σε εποπτικό έλεγχο και διορθωτικές παρεμβάσεις όπου κρίνεται αναγκαίο.

Υπάρχουν τρία πεδία στην κάλυψη των οποίων μπορεί να συμβάλλει ο δεύτερος πυλώνας:

1. Στοιχεία κινδύνου τα οποία δεν καλύπτονται πλήρως από τις προβλεπόμενες διαδικασίες του Πυλώνα I.
2. Παράγοντες που δε λαμβάνονται υπόψη στις διαδικασίες του πρώτου Πυλώνα όπως για παράδειγμα ο κίνδυνος επιτοκίου του τραπεζικού χαρτοφυλακίου, καθώς και ο στρατηγικός και επιχειρηματικός κίνδυνος.
3. Εξωτερικοί παράγοντες όπως η επίδραση του οικονομικού κύκλου.

Οι βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν τις διαδικασίες εποπτικού ελέγχου είναι οι ακόλουθες:

1. Οι πιστωτικοί οργανισμοί θα πρέπει να διαθέτουν διαδικασίες αξιολόγησης, καθώς και στρατηγικές διατήρησης της κεφαλαιακής τους επάρκειας, συμβατές με το προφίλ κινδύνου που τους χαρακτηρίζει.
2. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να επιβλέπουν και να αξιολογούν τις εσωτερικές εκτιμήσεις και στρατηγικές των πιστωτικών οργανισμών αναφορικά με την κεφαλαιακή του επάρκεια, όπως επίσης και την ικανότητα τους να ελέγχουν και να διασφαλίζουν την εναρμόνιση τους με τους εποπτικούς κανόνες και τα εποπτικά όρια. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αναλαμβάνουν την κατάλληλη εποπτική δράση αν δεν ικανοποιούνται από τις αναληφθείσες ενέργειες εκ μέρους των πιστωτικών οργανισμών.

3. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να αναμένουν, αλλά και να απαιτούν από τους πιστωτικούς οργανισμούς να λειτουργούν με κεφάλαια υψηλότερα των ελάχιστων απαιτούμενων.
4. Οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να παρεμβαίνουν σε πρώιμα στάδια, προκειμένου να αποτρέπουν την πτώση των εποπτικών κεφαλαίων σε επίπεδα που δεν αντιστοιχούν στα χαρακτηριστικά κινδύνου κάθε πιστωτικού οργανισμού και που απαιτούν άμεση ανάληψη διορθωτικών ενεργειών αν η κεφαλαιακή επάρκεια δε αποκαθίσταται εγκαίρως.

2.6.1.3. Ο Τρίτος Πυλώνας-Πειθαρχία της Αγοράς

Ο τρίτος πυλώνας του εποπτικού πλαισίου στοχεύει στην προώθηση της πειθαρχίας της αγοράς μέσω της απαίτησης για παροχή εκτεταμένης πληροφόρησης εκ μέρους των πιστωτικών οργανισμών. Οι απαιτήσεις παροχής πληροφόρησης αφορούν διάφορους τομείς δραστηριότητας των πιστωτικών οργανισμών, όπως τη λειτουργία των εσωτερικών συστημάτων αξιολόγησης κινδύνου και των μεθόδων εκτίμησης της κεφαλαιακής τους επάρκειας. Ο στόχος των αυξημένων απαιτήσεων για παροχή πληροφόρησης είναι η ενίσχυση της διαφάνειας και η επίτευξη του μέγιστου δυνατού βαθμού συγκρισιμότητας μεταξύ των εφαρμοζόμενων πρακτικών.

Ταυτόχρονα, μέσω του τρίτου πυλών επιδιώκεται η διασφάλιση της συμβατότητας των εποπτικών κανόνων του νέου πλαισίου με τα ισχύοντα εθνικά λογιστικά πρότυπα.

2.7. Βασιλεία III

Η Βασιλεία III είναι ένα εκτενές, αναλυτικό σύνολο διορθωτικών μέτρων, που αναπτύχθηκε από την Επιτροπή της Βασιλείας στο Εποπτικό Τραπεζικό Σύστημα, για να ενισχύσει τους κανονισμούς, την εποπτεία και τη διαχείριση κινδύνων στον Τραπεζικό Τομέα.

Τα μέτρα αυτά έχουν σκοπό:

- Να βελτιώσουν την ικανότητα του τραπεζικού τομέα να αφομοιώνουν πλήγματα που προκύπτουν από οικονομικές πιέσεις ανεξαρτήτως από πού προέρχονται.
- Να βελτιώσουν τη διαχείριση κινδύνων

- Να ενδυναμώσουν την Τραπεζική διαφάνεια.

Ο τροποποιημένος στόχος είναι ένας κανονισμός σε τραπεζικό επίπεδο, που θα βοηθήσει στην αύξηση της προσαρμοστικότητας των ξεχωριστών τραπεζικών ιδρυμάτων σε περιόδους κρίσης. (<http://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>)

Οι αλλαγές του νέου πλαισίου μπορούν να καταταγούν από συστημική άποψη σε δύο κατηγορίες:

- Διατάξεις του υπάρχοντος κανονιστικού πλαισίου Βασιλείας II στις οποίες επέρχονται τροποποιήσεις και προσθήκες:
 - Ίδια κεφάλαια και
 - Κάλυψη των τραπεζών έναντι της έκθεσης τους στον πιστωτικό κίνδυνο.
- Διατάξεις που αποτελούν καινοτόμα στοιχεία του νέου πλαισίου:
 - Συντελεστής μόχλευσης
 - Συντελεστής κάλυψης ρευστότητας
 - Συντελεστής καθαρής σταθερής χρηματοδότησης
 - Εργαλεία παρακολούθησης του κινδύνου ρευστότητας
 - Κεφαλαιακό απόθεμα για λόγους συντήρησης και
 - Αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα

Οι νέες διατάξεις ξεκίνησαν να εφαρμόζονται την 01/01/2013 και θα πρέπει τα Τραπεζικά Ιδρύματα να προσαρμοστούν σταδιακά μέχρι την 01/01/2019.

Στη Βασιλεία III δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Έτσι, ο ορισμός και οι κανόνες διαφάνειας των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων είναι αυστηρότερος, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση σε υψηλότερης ποιότητας μορφών κεφαλαίων που θα επιτρέπει στις τράπεζες να απορροφούν ενδεχόμενες ζημιές από τους κινδύνους στους οποίους εκτέθηκαν.

Ο απαιτούμενος δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας θα συνεχίσει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 8% και συνεχίζει να υπολογίζεται με τον ίδιο τρόπο:

$$\text{Δείκτης Κεφ. Επάρκειας} = \frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια Tier I+Tier II}}{\text{Σταθμ. Ενεργ. και στοιχεία εκτός Ισολογισμού}} \geq 8\% \quad (2.4.)$$

Τα βασικά ίδια κεφάλαια (Tier I) θα αποτελούνται από δύο κατηγορίες στοιχείων:

1. Τα κύρια στοιχεία (Common Equity Tier I capital) που αποτελούνται από το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο σε επίπεδο κοινών μετοχών, τα αποτελέσματα εις νέον, τα εμφανή αποθεματικά, οι κοινές μετοχές οι οποίες έχουν εκδοθεί από θυγατρικές επιχειρήσεις των Τραπεζών υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, η διαφορά από την έκδοση των ανωτέρω κατηγοριών κοινών μετοχών υπέρ το άρτιο.
2. Τα πρόσθετα στοιχεία (Additional Tier I capital) που αποτελούνται από προνομιούχες μετοχές και ομολογιακούς τίτλους που πληρούν τους ακόλουθους όρους: Είναι μη καθορισμένης διάρκειας, έχουν εκδοθεί και το ποσό της έκδοσης έχει καταβληθεί πλήρως, είναι μειωμένης εξασφάλισης έναντι των καταθετών και όλων εν γένει πιστωτών, μπορούν να ανακληθούν από τον εκδότης τους μόνο μετά την παρέλευση πενταετίας και εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις, δεν περιέχουν ειδικές ρήτρες, η διαφορά από την έκδοση προνομιούχων μετοχών που εντάσσονται στην εν λόγω κατηγορία υπέρ το άρτιο.

Με βάση τη Βασιλεία III πρέπει να ισχύουν τα πιο κάτω:

- Τα κύρια στοιχεία των βασικών ιδίων κεφαλαίων πρέπει να ανέρχονται σε ποσοστό τουλάχιστον 4,5% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού των τραπεζών και των στοιχείων εκτός ισολογισμού.
- Το σύνολο των βασικών ιδίων κεφαλαίων πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον 6% των σταθμισμένων στοιχείων του ενεργητικού τους και των στοιχείων εκτός ισολογισμού.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται πίνακας με τα ελάχιστα ποσοστά των διαφόρων δεικτών κεφαλαίου και ρευστότητας που πρέπει να ισχύουν βάση της Βασιλείας III σταδιακά μέχρι το 2019.

Πίνακας 2.1: Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής ελάχιστων ορίων δεικτών κεφαλαίου και ρευστότητας

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (CET1)	3.5%	4%		4.5%			4,5%

Δείκτης Κεφαλαιακού Αποθέματος				0,625%	1,25%	1,875%	2,5%
Tier I Capital	4.5%	5.5%	6,0%				6,0%
Δείκτης Συνολικών Ίδιων Κεφαλαίων		8%					8,0%
Ελάχιστος Συντελεστής Κάλυψης Ρευστότητας							
			60%	70%	80%	90%	100%

3. ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Σε περιόδους οικονομικής ύφεσης αυξάνεται σημαντικά ο αριθμός των δανειοληπτών οι οποίοι δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις δανειστικές τους υποχρεώσεις με αποτέλεσμα ο δανεισμός τους να χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενος.

Στη συνέχεια θα δοθούν οι ορισμοί της ‘ρυθμισμένης χορήγησης’ και της ‘μη εξυπηρετούμενης χορήγησης’ όπως ισχύουν σήμερα βάση των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών-EAT (European Banking Authority-EBA), ενώ παράλληλα θα γίνει μια σύγκριση με τον ορισμό των ‘μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων’ που ίσχυε πριν από την 01/07/2013 στην Κύπρο.

3.1. Ανάγκη αλλαγής ορισμού ‘Μη εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων’ και εισαγωγή του ορισμού ‘Ρυθμισμένης Χορήγησης’

Πριν από την οδηγία της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (Article 99(4) of Regulation (EU) No 575/2013) για τον νέο ενιαίο ορισμό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και των ρυθμισμένων χορηγήσεων, η Κεντρική Τράπεζα κάθε χώρας καθόριζε το δικό της ορισμό για τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις. Από τις 24/04/2015, εφαρμόστηκε σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. το νέο τεχνικό πρότυπο που ετοίμασε η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών και το οποίο καθορίζει τα κριτήρια για ταξινόμηση μιας χορήγησης ως μη εξυπηρετούμενης και/ή ρυθμισμένης.

Στο υφιστάμενο οικονομικό περιβάλλον, μια ανησυχία που απασχολούσε την Ευρώπη πριν από την τροποποίηση του ορισμού της μη εξυπηρετούμενης χορήγησης ήταν η ποιότητα του ενεργητικού, ειδικά αναφορικά με τα πιο κάτω θέματα:

- Η πιθανή κακή χρήση μίας ρύθμισης ώστε να αποφευχθεί η αναγνώριση κάποιων ζημιών και
- Η αδυναμία ενός εναρμονισμένου ορισμού για τις ρυθμισμένες χορηγήσεις και τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις, που αποτρέπει τις λογικές συγκρίσεις όσον αφορά την ποιότητα του ενεργητικού μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων που ιδρύθηκαν σε διαφορετικές Ευρωπαϊκές χώρες.

Επίσης, η έλλειψη κοινών ορισμών αποτρέπει επίσης την εναρμονισμένη συλλογή στοιχείων της ποιότητας του ενεργητικού από τις εποπτικές αρχές. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να επηρεάσει τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων αρχών που πιθανόν να είναι αναγκαίο να διεξάγουν μία αξιολόγηση για την ποιότητα του ενεργητικού σε όλη την Ευρώπη και αν χρειαστεί να λύσουν θέματα ποιότητας του ενεργητικού.

Το πιο πάνω θέμα δημιουργεί επίσης αβεβαιότητα για τις αγορές, καθώς δεν υπάρχει κάποιο πρότυπο ως προς το οποίο να συγκρίνουν τις εκθέσεις των Τραπεζών για να μπορέσουν να αναγνωρίσουν τα πιο εύρωστα ιδρύματα. Ως αποτέλεσμα, η έλλειψη εναρμονισμένων ορισμών οδηγούν στο γενικό αίσθημα δυσπιστίας σχετικά με την ποιότητα του ενεργητικού των Ευρωπαϊκών Τραπεζών γενικότερα.

Για τους πιο πάνω λόγους η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (EAT) προχώρησε στον ορισμό των Μη εξυπηρετούμενων και Ρυθμισμένων Χορηγήσεων το 2013 (EBA FINAL draft Implementing Technical Standards-On Supervisory reporting on forbearance and non-performing exposures under article 99(4) of Regulation (EU) No 575/2013), ο οποίος

τροποποιήθηκε το 2015 και ο νέος ορισμός εφαρμόστηκε από τις 24/04/2015 στις Τράπεζες (βλ. 3.3 και 3.4)

3.2. Ορισμός μη εξυπηρετούμενων λογαριασμών βάση της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου πριν από την 01/07/2013

Με βάση τις οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου πριν την 01/07/2013, ως μη εξυπηρετούμενοι ή Non-Performing (NPL), χαρακτηρίζονταν οι πιο κάτω λογαριασμοί:

1. Όλα τα δάνεια με 3 ή περισσότερους μήνες καθυστερήσεις νοουμένου ότι υπήρχε άνοιγμα στις εξασφαλίσεις (Ένα δάνειο με περισσότερους από 3 μήνες καθυστερήσεις το οποίο ήταν πλήρως εξασφαλισμένο δε χαρακτηριζόταν ως μη εξυπηρετούμενο).
2. Όλοι οι τρεχούμενοι λογαριασμοί που παρουσίαζαν υπέρβαση μεγαλύτερη από 5% πέραν του εγκεκριμένου ορίου για συνεχή περίοδο 3 ή περισσότερων μηνών νοουμένου ότι δεν ήταν πλήρως εξασφαλισμένοι με εμπράγματα εξασφαλίσεις.
3. Όλοι οι λογαριασμοί για τους οποίους είχαν γίνει ειδικές προβλέψεις για επισφαλείς χρεώστες, ανεξάρτητα αν παρουσίαζαν καθυστερήσεις ή όχι δεδομένου ότι παρουσίαζαν άνοιγμα στις εξασφαλίσεις.
4. Όλοι οι λογαριασμοί των πελατών οι οποίοι τυγχάναν χειρισμού από την Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών νοουμένου ότι δεν ήταν πλήρως εξασφαλισμένοι.
5. Όλες οι χορηγήσεις ενός πελάτη χαρακτηρίζονταν ως μη εξυπηρετούμενες αν το άθροισμα των χρεωστικών υπολοίπων των λογαριασμών χορηγήσεων ενός πελάτη οι οποίοι ήταν μη εξυπηρετούμενοι, ήταν μεγαλύτερο από το 20% του συνόλου των χορηγήσεων του.

3.3. Κριτήρια ταξινόμησης χορηγήσεων ως ρυθμισμένες

Με βάση τις νέες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών-EAT, από τις 24/04/2015 καθορίζονται νέα κριτήρια για την ταξινόμηση των Ρυθμισμένων Χορηγήσεων και των Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων.

Με βάση την πιο πάνω οδηγία, μία χορήγηση χαρακτηρίζεται ως ρυθμισμένη:

(Α) Αν γίνει μία τουλάχιστον από τις πιο κάτω μεταβολές στο πρόγραμμα αποπληρωμής της χορήγησης:

1. Περίοδος χάριτος στο κεφάλαιο και τόκους
2. Περίοδος χάριτος στο κεφάλαιο
3. Αναστολή μίας ή περισσότερων δόσεων του δανείου
4. Μετατροπή νομίσματος μίας χορήγησης σε άλλο νόμισμα, με παράλληλη κεφαλαιοποίηση ληξιπρόθεσμων δόσεων
5. Διαγραφή κεφαλαίου/τόκων
6. Διαγραφή καθυστερήσεων
7. Κατάθεση εφάπαξ ποσού κατά τη λήξη του δανείου
8. Μείωση της δόσης με ή χωρίς παράταση στη λήξη του δανείου
9. Μείωση της δόσης του δανείου η οποία προέκυψε λόγω μείωσης του επιτοκίου του δανείου.
10. Μείωση υποχρεώσεων μέσω εκποίησης περιουσίας.

(Β) Χορήγηση νέου δανείου/τρεχούμενου λογαριασμού:

11. Με σκοπό την εξόφληση καθυστερήσεων/υπερβάσεων υφιστάμενων χορηγήσεων. Σε αυτή την περίπτωση, τόσο οι υφιστάμενες όσο και η νέα χορήγηση χαρακτηρίζονται ως ρυθμισμένες.
12. Με σκοπό την αποπληρωμή υφιστάμενων χορηγήσεων, όπου το ποσό της χορήγησης που θα αποπληρωθεί να είναι τουλάχιστον ίσο με το 70% της νέας χορήγησης. Αυτό δεν ισχύει στις περιπτώσεις όπου όλες οι προς εξόφληση χορηγήσεις είχαν καθυστερήσεις μικρότερες των 30 ημερών και η νέα δόση δε μειώνεται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 20% σε σύγκριση με το σύνολο των υφιστάμενων δόσεων.
13. Χορήγηση προσωρινού ή μόνιμου ορίου για κάλυψη υπερβάσεων ή καθυστερήσεων.

3.4. Κριτήρια Ταξινόμησης χορηγήσεων ως μη εξυπηρετούμενες

Με βάση τις νέες οδηγίες της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών EAT (European Banking Authority-EBA), μία χορήγηση χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενη αν ισχύει ένα από τα πιο κάτω κριτήρια:

1. Έγινε ρύθμιση σε περίοδο δύο ετών από την προηγούμενη ρύθμιση ανεξάρτητα αν η χορήγηση παρουσιάζει εκκρεμότητες ή όχι.

Για δανειολήπτες που ανήκουν στην κατηγορία χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής (Δηλαδή δανειολήπτες οι οποίοι δεν διαχειρίζονται από τα Κέντρα Μεγάλων Πελατών της Τράπεζας και δανειολήπτες των οποίων οι συνολικές υποχρεώσεις του συγκροτήματος στο οποίο ανήκουν είναι μικρότερες του €1 εκ.-Ορισμός Βασιλείας για Χορηγήσεις Λιανικής Τραπεζικής) οι χορηγήσεις χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενες αν ισχύει ένα από τα πιο κάτω κριτήρια:

2. Εξυπηρετούμενες, αλλά ρυθμισμένες χορηγήσεις οι οποίες παρουσιάζουν εκκρεμότητες πέραν των 30 ημερών και για τις οποίες το ποσό της εκκρεμότητας (υπέρβαση σε τρεχούμενο λογαριασμό ή καθυστερήσεις δανείου ή καθυστερήσεις πιστωτικής κάρτας) είναι τουλάχιστον €500. Δηλαδή αν υπάρχουν εκκρεμότητες πέραν των 30 ημερών σε ρυθμισμένες χορηγήσεις αλλά είναι για ποσό μικρότερο από €500, η χορήγηση δε χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενη ή
3. Εξυπηρετούμενες, αλλά ρυθμισμένες χορηγήσεις, δάνεια ή πιστωτικές κάρτες οι οποίες παρουσιάζουν εκκρεμότητες πέραν των 30 ημερών και Δάνεια ή πιστωτικές κάρτες οι οποίες παρουσιάζουν 1 καθυστερημένη δόση ή
4. Τρεχούμενος λογαριασμός, εξυπηρετούμενος αλλά ρυθμισμένος, ο οποίος παρουσιάζει υπέρβαση για ποσοστό πέραν του 10% του ορίου για περίοδο πέραν των 30 ημερών.
5. Αν υπάρχουν καθυστερημένες πιστωτικές υποχρεώσεις για περίοδο πέραν των 90 ημερών για ποσό μεγαλύτερο ή ίσο από €500.
6. Αν υπάρχει υπέρβαση σε τρεχούμενο λογαριασμό με όριο για περίοδο πέραν των 90 ημερών και η υπέρβαση είναι για ποσοστό πέραν του 10% του ορίου.

Για δανειολήπτες που δεν ανήκουν στην κατηγορία χορηγήσεων λιανικής τραπεζικής (Δηλαδή για τους Δανειολήπτες οι οποίοι διαχειρίζονται από Τμήματα Μεγάλων

Επιχειρήσεων της Τράπεζας), οι χορηγήσεις χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενες αν ισχύει ένα από τα πιο κάτω κριτήρια:

7. Εξυπηρετούμενες, αλλά ρυθμισμένες χορηγήσεις οι οποίες παρουσιάζουν εκκρεμότητες πέραν των 30 ημερών και για τις οποίες το ποσό των συνολικών εκκρεμοτήτων ανά δανειολήπτη (υπέρβαση σε τρεχούμενο λογαριασμό ή καθυστερήσεις δανείου ή καθυστερήσεις πιστωτικής κάρτας) είναι τουλάχιστον €1.000.
8. Εξυπηρετούμενες, αλλά ρυθμισμένες χορηγήσεις οι οποίες παρουσιάζουν εκκρεμότητες πέραν των 30 ημερών και για τις οποίες το ποσοστό των συνολικών εκκρεμοτήτων του δανειολήπτη υπερβαίνει το 10% των συνολικών άμεσων χορηγήσεων προς το δανειολήπτη.
9. Αν υπάρχουν καθυστερημένες πιστωτικές υποχρεώσεις για περίοδο πέραν των 90 ημερών για συνολικό ποσό ανά πελάτη μεγαλύτερο ή ίσο από €1.000.
10. Αν υπάρχει υπέρβαση σε τρεχούμενο λογαριασμό με όριο για περίοδο πέραν των 90 ημερών και η υπέρβαση είναι για ποσοστό πέραν του 10% των συνολικών άμεσων υποχρεώσεων του δανειολήπτη.

Πέραν των πιο πάνω, οι πιο κάτω περιπτώσεις χορηγήσεων χαρακτηρίζονται επίσης ως μη εξυπηρετούμενες:

11. Όλες οι χορηγήσεις του οφειλέτη (άμεσες και έμμεσες) χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενες αν οι συνολικές μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις του ξεπερνούν το 20% των συνολικών άμεσων διευκολύνσεων του.
12. Ο οφειλέτης δε μπορεί να ανταπεξέλθει στην πλήρη αποπληρωμή των πιστωτικών του υποχρεώσεων χωρίς την εκποίηση της εξασφάλισης, ανεξάρτητα αν υπάρχουν καθυστερήσεις και ανεξάρτητα από τον αριθμό των ημερών των καθυστερήσεων. Σε αυτή την περίπτωση όλες οι χορηγήσεις του οφειλέτη ταξινομούνται ως μη εξυπηρετούμενες. Κάποιες από τις περιπτώσεις οι οποίες αποτελούν ενδείξεις πιθανής αδυναμίας αποπληρωμής των υποχρεώσεων του οφειλέτη είναι να έχει διενεργηθεί ειδική πρόβλεψη για έστω και μια χορήγηση του οφειλέτη ή ο οφειλέτης να είναι

πτωχεύσας (στην περίπτωση φυσικού προσώπου) ή ο οφειλέτης να είναι Blacklisted ή τουλάχιστον ένας από τους λογαριασμούς του να έχει μεταφερθεί στην Υπηρεσία Ανάκτησης χρεών της Τράπεζας.

13. Όταν οι χορηγήσεις ενός πελάτη έχουν ταξινομηθεί ως μη εξυπηρετούμενες, τότε πρέπει να γίνει αξιολόγηση από την Τράπεζα κατά πόσο θα πρέπει όλο το συγκρότημα στο οποίο ανήκει ο πελάτης ως μη εξυπηρετούμενο.

3.5. Παραδείγματα Ρυθμισμένων και μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων

Στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια (πραγματικά) παραδείγματα μη εξυπηρετούμενων και ρυθμισμένων χορηγήσεων. Τα δεδομένα είναι πραγματικά και αφορούν πελάτες που ανήκουν σε τμήμα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων Κυπριακής Τράπεζας:

Παράδειγμα 1:

Μικρομεσαία επιχείρηση με συνολικές χορηγήσεις ύψους €113.000, διατηρεί δύο τρεχούμενους λογαριασμούς με όριο, ένα δάνειο και μία πιστωτική κάρτα.

Ο ένας τρεχούμενος λογαριασμός, το δάνειο της εταιρείας και η πιστωτική κάρτα εξυπηρετούνται κανονικά. Ο δεύτερος τρεχούμενος λογαριασμός της εταιρείας παρουσιάζει υπέρβαση ύψους €20.000 (Υπόλοιπο τρεχούμενου λογαριασμού: €70.000)

Δεν έχει γίνει οποιαδήποτε ρύθμιση στους λογαριασμούς της εταιρείας.

Όλοι οι λογαριασμοί του πιο πάνω πελάτη είναι μη εξυπηρετούμενοι για τους πιο κάτω λόγους:

1. Ο τρεχούμενος λογαριασμός είναι υπερβατικός για περίοδο πέραν των 90 ημερών για ποσοστό μεγαλύτερο του 10% του ορίου του,
2. Ο μη εξυπηρετούμενος λογαριασμός του πελάτη αποτελεί ποσοστό πέραν του 20% των συνολικών χορηγήσεων με αποτέλεσμα όλοι οι λογαριασμοί του πελάτη να χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενοι.

Παράδειγμα 2:

Μικρομεσαία επιχείρηση με συνολικές χορηγήσεις ύψους €210.000, διατηρεί έναν τρεχούμενο λογαριασμό με όριο €4.000 και ένα δάνειο με υπόλοιπο €206.000.

Όλες οι χορηγήσεις της εταιρείας εξυπηρετούνται (Δεν υπάρχει υπέρβαση στον τρεχούμενο λογαριασμό ούτε καθυστερημένες δόσεις στο δάνειο της εταιρείας).

Τον 09/2014 έγινε παράταση στη λήξη του δανείου με ταυτόχρονη μείωση της δόσης του δανείου→ Ρυθμισμένη χορήγηση.

Επειδή η ρύθμιση που έγινε τον 09/2014 ήταν η δεύτερη ρύθμιση σε περίοδο 2 ετών, η χορήγηση χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενη.

Επιπλέον, επειδή το υπόλοιπο του μη εξυπηρετούμενου δανείου είναι πέραν του 20% των συνολικών χορηγήσεων του, όλοι οι λογαριασμοί χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενοι.

Παράδειγμα 3:

Μικρομεσαία επιχείρηση με συνολικές χορηγήσεις ύψους €5,3 εκατ. διατηρεί τρία δάνεια συνολικού ποσού €5,3 εκατ.

Οι δόσεις των δανείων πληρώνονταν κανονικά-Δεν υπάρχουν καθυστερήσεις στα δάνεια.

Και τα τρία δάνεια έπρεπε να εξοφληθούν εφάπαξ τον 12/2015, ενώ ενδιάμεσα πληρώνονταν οι τόκοι των δανείων, όμως ο πελάτης δε θα μπορούσε να ανταποκριθεί στο προκαθορισμένο πρόγραμμα αποπληρωμής. Οι μετοχές της εταιρείας μεταβιβάστηκαν σε πιο αξιόχρεο πελάτη και κατόπιν αιτήματος του τον 03/2015 εγκρίθηκε από την Τράπεζα να γίνει παράταση στη λήξη των δανείων με ταυτόχρονη μείωση της δόσης των δανείων→ Ρυθμισμένη χορήγηση

Επειδή η ρύθμιση που έγινε τον 03/2014 ήταν η δεύτερη ρύθμιση σε περίοδο 2 ετών, οι χορηγήσεις χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενες και ρυθμισμένες.

Παράδειγμα 4:

Ιδιώτης με συνολικές χορηγήσεις ύψους €1 εκατ. διατηρεί τρία δάνεια συνολικού ποσού €1 εκατ. περίπου

Οι δόσεις των δύο δανείων συνολικού ποσού €197.000 πληρώνονται κανονικά ενώ το δάνειο με υπόλοιπο €800.000 περίπου παρουσιάζει καθυστερήσεις για περίοδο πέραν των 200 ημερών.

Έγινε ρύθμιση του δανείου ύψους €800.000 τον 04/2013 και το δάνειο θεωρείται ρυθμισμένο, επειδή μετά την παρέλευση δύο ετών από την ημερομηνία τελευταίας ρύθμισης η χορήγηση ήταν μη εξυπηρετούμενη.

Λόγω των καθυστερήσεων του δανείου που είναι πέραν των 90 ημερών και επειδή το δάνειο είναι ρυθμισμένο, το δάνειο χαρακτηρίζεται και ως μη εξυπηρετούμενο.

Επιπλέον, επειδή το μη εξυπηρετούμενο δάνειο αντιπροσωπεύει ποσοστό πέραν του 20% των συνολικών χορηγήσεων του, όλες οι χορηγήσεις του πελάτη είναι μη εξυπηρετούμενες.

Παράδειγμα 5:

Μικρομεσαία Επιχείρηση με συνολικές χορηγήσεις ύψους €1,4 εκατ. διατηρεί έναν τρεχούμενο λογαριασμό με όριο €100.000 και υπόλοιπο €117.000 και δάνειο με υπόλοιπο €1,3 εκατ.

Οι δόσεις του δανείου πληρώνονται κανονικά.

Η υπέρβαση που παρουσιάζει ο τρεχούμενος λογαριασμός είναι για περίοδο μεγαλύτερη των 30 ημερών και μικρότερη των 60 ημερών.

Για το δάνειο έγινε ρύθμιση στις 08/04/2014, ενώ μέχρι σήμερα έχει αποπληρωθεί στο δάνειο ποσό ίσο με τις καθυστερήσεις που παρουσιάζονταν κατά την ημέρα της ρύθμισης.

Το δάνειο εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται ως ρυθμισμένο.

Οι χορηγήσεις του πελάτη χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενες για τους πιο κάτω λόγους:

- Ένα χρόνο μετά από τη ρύθμιση του δανείου (δηλαδή στις 08/04/2015), ο πελάτης παρουσίαζε εκκρεμότητες στον τρεχούμενο λογαριασμό του και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην αποχαρακτηριστεί το δάνειο από μη εξυπηρετούμενο.

Σημειώνεται ότι, αν ο τρεχούμενος λογαριασμός του πελάτη στις 08/04/2015 δεν παρουσίαζε οποιαδήποτε υπέρβαση, τότε το δάνειο θα έπαινε να χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενο.

Παράδειγμα 6:

Μικρομεσαία Επιχείρηση με συνολικές χορηγήσεις ύψους €200.000, διατηρεί έναν τρεχούμενο λογαριασμό με όριο €40.000 και υπόλοιπο €40.400, δηλαδή υπέρβαση ύψους €400 για περίοδο μεγαλύτερη των 90 ημερών και δάνειο με υπόλοιπο €160.000.

Οι δόσεις του δανείου πληρώνονται κανονικά.

Παρόλο που οι εκκρεμότητες του πελάτη είναι πέραν των 90 ημερών, εντούτοις ο τρεχούμενος λογαριασμός του δεν χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενος επειδή οι καθυστερήσεις του δεν είναι ουσιώδεις, δηλαδή το ποσό της υπέρβασης δεν υπερβαίνει τα €500, ούτε ξεπερνά το 10% του ορίου.

3.6. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΩΣ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΩΣ ΡΥΘΜΙΣΜΕΝΗ

Θα παρουσιαστούν στη συνέχεια τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται ώστε μία μη εξυπηρετούμενη χορήγηση να μετατρέπεται σε εξυπηρετούμενη. Ο αποχαρακτηρισμός μιας χορήγησης ως μη εξυπηρετούμενη εξαρτάται από το αν μία χορήγηση είναι ρυθμισμένη ή όχι.

Επίσης θα δοθούν τα κριτήρια τα οποία πρέπει να ισχύουν για να πάψει μια ρυθμισμένη χορήγηση να χαρακτηρίζεται ρυθμισμένη.

3.6.1. Περίοδος Ταξινόμησης μη ρυθμισμένης χορήγησης ως μη εξυπηρετούμενη:

Μία μη ρυθμισμένη χορήγηση παύει να χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενη αμέσως μόλις πάντων να ισχύουν οι λόγοι για τους οποίους είχε χαρακτηριστεί αρχικά ως μη εξυπηρετούμενη. Δηλαδή, όταν δεν ισχύει κανένα από τα σημεία 1-13 της παραγράφου 3.4. πιο πάνω.

3.6.2. Περίοδος ταξινόμησης ρυθμισμένης χορήγησης ως μη εξυπηρετούμενη:

Μία ρυθμισμένη χορήγηση παύει να ταξινομείται ως μη εξυπηρετούμενη όταν ισχύουν ΟΛΑ τα πιο κάτω κριτήρια:

1. Έχει περάσει ένα έτος από την ημερομηνία της τελευταίας ρύθμισης,
2. Ο πελάτης δεν παρουσιάζει καθόλου καθυστερήσεις,
3. Ο πελάτης πλήρωσε έναντι των κανονικών δόσεων που καθορίστηκαν κατά την τελευταία ρύθμιση, συνολικό ποσό ίσο με το ποσό των καθυστερήσεων που παρουσιάζονταν κατά την ημέρα της ρύθμισης (Δεν ισχύει για ληγμένα δάνεια) και
4. Ο πελάτης δεν πληροί κανένα από τα πιο κάτω κριτήρια:
 - Δεν έχει γίνει οποιαδήποτε ειδική πρόβλεψη για τον πελάτη
 - Για φυσικά πρόσωπα, ο δανειζόμενος δεν είναι Πτωχεύσας
 - Ο δανειζόμενος δεν είναι Blacklisted
 - Κανένας λογαριασμός του πελάτη δεν έχει μεταφερθεί στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών.

3.6.3. Περίοδος ταξινόμησης χορηγήσεων ως ρυθμισμένες

Μία χορήγηση παύει να χαρακτηρίζεται ως ρυθμισμένη μετά την παρέλευση χρονικής περιόδου 2 ετών από την ημερομηνία ρύθμισης, νοουμένου ότι ισχύουν τα πιο κάτω:

1. Δεν είναι μη εξυπηρετούμενες
2. Καμία από τις χορηγήσεις του πελάτη δεν παρουσιάζει εκκρεμότητες πέραν των 30 ημερών κατά το τέλος της περιόδου των δύο ετών.

Τα πιο πάνω δεν ισχύουν για δάνεια με περίοδο χάριτος στο κεφάλαιο και στους τόκους, τα οποία παραμένουν ταξινομημένα ως Ρυθμισμένα.

Παραδείγματα:

Για τα παραδείγματα που παρουσιάζονται στην παράγραφο 3.5, σχολιάζονται οι τρόποι με τους οποίους η χορήγηση σε κάθε παράδειγμα παύει να χαρακτηρίζεται ως μη εξυπηρετούμενη ή ως ρυθμισμένη.

Παράδειγμα 1:

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα, ο τρεχούμενος λογαριασμός του πελάτη και κατ'επέκταση και όλοι οι λογαριασμοί του πελάτη θα αποχαρακτηριστούν από μη εξυπηρετούμενοι αμέσως μόλις εξοφληθεί η υπέρβαση του τρεχούμενου λογαριασμού του πελάτη (από δικούς του πόρους-όχι από χορήγηση άλλου δανείου ή προσωρινής υπέρβασης).

Παράδειγμα 2:

Για να αποχαρακτηριστεί η χορήγηση και κατά συνέπεια και ο πελάτης από μη εξυπηρετούμενοι στο συγκεκριμένο παράδειγμα, πρέπει να περάσει ένας χρόνος από την ημερομηνία της τελευταίας ρύθμισης (δηλαδή τον 09/2015) και ο πελάτης να συνεχίσει να πληρώνει τις προκαθορισμένες δόσεις (οι οποίες είναι περισσότερες από τις καθυστερήσεις που παρουσίαζε το δάνειο κατά την ημερομηνία της ρύθμισης), ενώ παράλληλα ο πελάτης να μην παρουσιάζει οποιεσδήποτε εκκρεμότητες, να μην έγινε καμία ειδική πρόβλεψη για οποιαδήποτε χορήγηση του πελάτη, να μην είναι Blacklisted και να μην έχει μεταφερθεί κανένας λογαριασμός του πελάτη στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών.

Σημειώνεται ότι η χορήγηση θα συνεχίσει να χαρακτηρίζεται ως ρυθμισμένη μέχρι τον 05/2017.

Παράδειγμα 3:

Για να αποχαρακτηριστούν τα δάνεια και κατά συνέπεια και ο πελάτης από μη εξυπηρετούμενα, πρέπει να περάσει ένας χρόνος από την ημερομηνία της τελευταίας ρύθμισης, ο πελάτης να συνεχίσει να πληρώνει τις προκαθορισμένες δόσεις και να ισχύουν και τα υπόλοιπα κριτήρια που αναφέρονται στο παράδειγμα 2 πιο πάνω, δηλαδή, να μην έγινε καμία ειδική πρόβλεψη για οποιαδήποτε χορήγηση του πελάτη, να μην είναι Blacklisted και να μην έχει μεταφερθεί κανένας λογαριασμός του πελάτη στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών.

Σημειώνεται ότι τα δάνεια θα εξακολουθήσουν να χαρακτηρίζονται ως ρυθμισμένα για ακόμη ένα χρόνο.

Παράδειγμα 4:

Για να αποχαρακτηρισθεί το δάνειο από μη εξυπηρετούμενο πρέπει ο πελάτης να πληρώσει καθυστερημένες δόσεις σε τέτοιο ποσό ώστε οι καθυστερημένες δόσεις να είναι κάτω των 30 ημερών. Σημειώνεται ότι, επειδή η τελευταία ρύθμιση έγινε πριν από 25 μήνες, αρκεί μόνο ο πελάτης να καταβάλει έναντι του συγκεκριμένου δανείου του από ιδίους πόρους ποσό τέτοιο ώστε να μην υπάρχουν καθυστερήσεις πέραν των 30 ημερών.

Αν οι καθυστερήσεις του δανείου είναι κάτω από 90 ημέρες η χορήγηση θα συνεχίσει να είναι ρυθμισμένη με αποτέλεσμα να θεωρείται και μη εξυπηρετούμενη.

Παράδειγμα 5:

Για το παράδειγμα 5, αν εξοφληθεί η υπέρβαση του τρεχούμενου λογαριασμού, τότε το δάνειο και ταυτόχρονα και ο πελάτης θα αποχαρακτηριστούν ως μη εξυπηρετούμενοι, νοουμένου ότι και το δάνειο του συνεχίσει να πληρώνεται κανονικά.

3.7. Στατιστικά Αποτελέσματα

3.7.1. Παρουσίαση αποτελεσμάτων μη εξυπηρετούμενων δανείων συγκεκριμένου Τμήματος Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων Κυπριακής Τράπεζας

Α. Χαρτοφυλάκιο πελατών ενός λειτουργού εξυπηρέτησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων Κυπριακής Τράπεζας

- Ποσό χαρτοφυλακίου: €27,5 εκατ.
- Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις: €13,5
- Ποσοστό Μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων: 49,1%

Το ποσό και ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων παρουσιάζεται στον πίνακα 3.1. Στον πίνακα που ακολουθεί γίνεται διαχωρισμός των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων σε ρυθμισμένες και μη ρυθμισμένες χορηγήσεις:

Πίνακας 3.1: Παρουσίαση ποσοστών μη εξυπηρετούμενων δανείων χαρτοφυλακίου ενός Λειτουργού Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων Κυπριακής Τράπεζας

	Ποσό	Ποσοστό έναντι μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων	Ποσοστό έναντι συνόλου χαρτοφυλακίου
Μη εξυπηρετούμενες, μη ρυθμισμένες χορηγήσεις:	€1,9 εκατ.	14,1%	6,9%
Μη εξυπηρετούμενες, ρυθμισμένες χορηγήσεις με καθυστερήσεις:	€2,3 εκατ.	17%	8,3%
Μη εξυπηρετούμενες, ρυθμισμένες χορηγήσεις χωρίς καθυστερήσεις:	€9,3 εκατ.	68,9%	33,8%
ΣΥΝΟΛΟ:	€13,5 εκατ.		49,1%

Παρατηρήσεις:

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων αφορά ρυθμισμένες χορηγήσεις οι οποίες δεν παρουσιάζουν καθυστερήσεις και το μικρότερο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων αφορά μη ρυθμισμένες χορηγήσεις.

B. (Ολόκληρο) Χαρτοφυλάκιο του ίδιου Τμήματος Μικρομεσαίων επιχειρήσεων Κυπριακής Τράπεζας

- Ποσό χαρτοφυλακίου: €143 εκατ.
- Μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις: €72,8
- Ποσοστό Μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων: 51%

Ο αντίστοιχος πίνακας για ολόκληρο το χαρτοφυλάκιο του συγκεκριμένου Τμήματος Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων διαμορφώνεται ως ακολούθως:

Πίνακας 3.2: Παρουσίαση ποσοστών μη εξυπηρετούμενων δανείων χαρτοφυλακίου ενός Τμήματος Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων Κυπριακής Τράπεζας

	Ποσό	Ποσοστό έναντι μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων	Ποσοστό έναντι συνόλου χαρτοφυλακίου
Μη εξυπηρετούμενες, μη ρυθμισμένες χορηγήσεις:	€17,3 εκατ.	23,8%	12,1%
Μη εξυπηρετούμενες, ρυθμισμένες χορηγήσεις με καθυστερήσεις:	€38,3 εκατ.	52,6%	26,8%
Μη εξυπηρετούμενες, ρυθμισμένες χορηγήσεις χωρίς καθυστερήσεις:	€17,2 εκατ.	23,6%	12,1%
ΣΥΝΟΛΟ:	€72,8 εκατ.		51%

Παρατηρήσεις:

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων ολόκληρου του χαρτοφυλακίου αφορά ρυθμισμένες χορηγήσεις με καθυστερήσεις ενώ οι άλλες δύο κατηγορίες μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων βρίσκονται περίπου στα ίδια επίπεδα.
- Συνολικά, το μεγαλύτερο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι ρυθμισμένες χορηγήσεις.

Σχόλια:

Θετικό στοιχείο:

Θετικό στοιχείο που προκύπτει από την μελέτη του πίνακα 3.2 είναι το γεγονός ότι ποσοστό περίπου 12% των μη εξυπηρετούμενων δανείων αφορούν ρυθμισμένες χορηγήσεις οι οποίες δεν παρουσιάζουν καθυστερήσεις.

Το πιο πάνω κρίνεται θετικό, καθώς είναι πολύ πιθανόν οι πιο πάνω χορηγήσεις να πάψουν να χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενες μετά την πάροδο 12 μηνών από την ημερομηνία που έγινε η τελευταία ρύθμιση, νοουμένου ότι πληρούνται και τα πιο κάτω κριτήρια (όπως αναφέρεται και στην παράγραφο 3.6.2:

- Ο πελάτης δεν παρουσιάζει οποιεσδήποτε εκκρεμότητες (σε καμία χορήγηση)
- Έχει αποπληρωθεί ποσό ίσο με τις καθυστερήσεις που παρουσιάζονταν κατά την ημέρα της ρύθμισης.
- Δεν έχει γίνει οποιαδήποτε ειδική πρόβλεψη για τον πελάτη

- Για φυσικά πρόσωπα, ο δανειζόμενος δεν είναι Πτωχεύσας
- Ο δανειζόμενος δεν είναι Blacklisted
- Κανένας λογαριασμός του πελάτη δεν έχει μεταφερθεί στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών.

Αρνητικά στοιχεία:

Αρνητικό στοιχείο που προκύπτει από τη μελέτη του πίνακα 3.2, είναι το γεγονός ότι υπάρχει μεγάλο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων οι οποίες είναι ρυθμισμένες και παρουσιάζουν καθυστερήσεις (για δάνεια ή πιστωτικές κάρτες) ή υπερβάσεις (για τρεχούμενους λογαριασμούς).

Το πιο πάνω κρίνεται αρνητικό, καθώς είναι ένδειξη ότι μετά την πάροδο του ενός έτους οι συγκεκριμένες χορηγήσεις δεν θα μπορέσουν να γίνουν εξυπηρετούμενες.

Αν οι καθυστερήσεις που θα παρουσιάζουν σε περίοδο ενός έτους από την τελευταία ρύθμιση είναι πέραν των 30 ημερών πιθανόν να χρειαστεί να γίνει ξανά ρύθμιση του δανείου ή ίσως αν κριθεί ότι με τη ρύθμιση δε θα λυθεί το πρόβλημα του δανειζόμενου και απλά θα παραταθεί για ακόμα ένα έτος, το αποτέλεσμα θα είναι στην πρώτη περίπτωση να περάσει ακόμα ένας χρόνος ώστε να μπορέσει το δάνειο να αποχαρακτηριστεί ως μη εξυπηρετούμενο, ενώ στη δεύτερη το δάνειο να μεταφερθεί στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών και το δάνειο να παραμείνει μη εξυπηρετούμενο.

Βέβαια, στο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων ρυθμισμένων χορηγήσεων που παρουσιάζουν καθυστερήσεις, υπάρχουν και περιπτώσεις που οι καθυστερήσεις δεν είναι σημαντικές και θα μπορέσουν να τακτοποιηθούν από ίδιους πόρους των πελατών.

Από τον πίνακα 3.2 βλέπουμε ότι και το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων, μη ρυθμισμένων χορηγήσεων είναι σημαντικό. Υπενθυμίζεται ότι οι μη ρυθμισμένες χορηγήσεις χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενες όταν παρουσιάζουν ουσιώδεις εκκρεμότητες πέραν των 90 ημερών.

Ως ουσιώδεις εκκρεμότητες θεωρούνται:

1. Λογαριασμοί με όριο με υπέρβαση πέραν του 10% του ορίου
2. Δάνεια/Πιστωτικές Κάρτες με πέραν της μίας καθυστερημένης δόσης
3. Χορηγήσεις με καθυστέρηση/υπέρβαση πέραν των €500.

Η ύπαρξη μη εξυπηρετούμενων, μη ρυθμισμένων χορηγήσεων, μπορεί να υποδεικνύει ότι:

1. Ο δανειζόμενος υποσχέθηκε στην Τράπεζα τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων του από δικούς του πόρους και ως εκ τούτου δεν έγινε καμία ενέργεια από πλευράς Τράπεζας.

Το πιο πάνω είναι το καλύτερο σενάριο, καθώς σε περίπτωση τακτοποίησης των εκκρεμοτήτων του πελάτη από ίδιους πόρους οι χορηγήσεις του θα καταστούν εξυπηρετούμενες.

2. Καθυστέρηση υποβολής αιτήματος για ρύθμιση των χορηγήσεων του δανειζόμενου. Αυτό μπορεί να οφείλεται είτε στην καθυστέρηση από πλευράς Τράπεζας να χειριστεί τον πελάτη (αίτημα για ρύθμιση των χορηγήσεων του) είτε καθυστέρηση από πλευράς του πελάτη να προσκομίσει στοιχεία για να εξεταστεί αίτημα του για ρύθμιση.

Ο έγκαιρος χειρισμός ενός πελάτη (Ρύθμιση πριν δημιουργηθούν ουσιώδεις καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών) μπορεί να αποτρέψει τον χαρακτηρισμό των χορηγήσεων του ως μη εξυπηρετούμενες.

Στην περίπτωση που ο λογαριασμός ενός πελάτη χαρακτηρίστηκε ως μη εξυπηρετούμενος, πάλι είναι σημαντικό να γίνει ρύθμιση το συντομότερο δυνατόν (αν δικαιολογείται να γίνει ρύθμιση) ώστε να υπάρχει η δυνατότητα (νοουμένου ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις) να αποχαρακτηριστεί ως μη εξυπηρετούμενο μετά από ένα χρόνο (Όσο πιο σύντομα γίνει η ρύθμιση, τόσο πιο σύντομα θα υπάρχει η δυνατότητα το δάνειο να χαρακτηριστεί εξυπηρετούμενο).

3.7.2. Στατιστικά στοιχεία μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων για τις Κυπριακές Τράπεζες και Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα:

Στη συνέχεια παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία αναφορικά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στις Κυπριακές Τράπεζες και Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα στην Κύπρο. (http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=13029&lang=en).

Στον πίνακα 3.3 παρουσιάζονται τα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων για την περίοδο 31/12/2010-31/03/2013. Σημειώνεται ότι τα ποσοστά που καταγράφονται προέκυψαν με τον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων που ίσχυε πριν από την 01/07/2013, ο οποίος εξαιρεί από τον υπολογισμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων τις πλήρως εξασφαλισμένες χορηγήσεις με πλήρεις εμπράγματα εξασφαλίσεις.

Στην τελευταία στήλη του πίνακα 3.3 δίνεται και το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων λαμβάνοντας υπόψη και τα δάνεια τα οποία ήταν πλήρως εξασφαλισμένα.

Πίνακας 3.3: Παρουσίαση ποσοστών μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στις Κυπριακές Τράπεζες για την περίοδο 31/12/2010-31/03/2013

Ημερομηνία	Σύνολο Μη Εξυπηρετούμενων Λογαριασμών €000	Ποσοστό Μη Εξυπηρετούμενων Χορηγήσεων Έναντι Συνολικών Χορηγήσεων	Σύνολο Μη Εξυπηρετούμενων Λογαριασμών πλήρως εξασφαλισμένων	Ποσοστό Μη Εξυπηρετ. Χορηγήσεων, πλήρως εξασφαλισμένων, έναντι συνολικών χορηγήσεων
31/12/2010	7,348,242	7,9%	12,447,183	13,3%
31/03/2011	7,642,044	8,1%	12,556,287	13,3%
30/06/2011	8,240,125	8,6%	13,675,190	14,3%
30/09/2011	8,724,526	8,8%	14,570,532	14,8%
31/12/2011	10,957,912	11,2%	16,867,916	17,3%
31/03/2012	12,350,926	12,8%	18,902,844	19,5%
30/06/2012	14,947,642	15,3%	21,476,540	21,9%
30/09/2012	16,880,180	17,1%	23,735,227	24,1%
31/12/2012	19,966,819	20,6%	26,268,387	27,1%
31/03/2013	11,659,985	16,4%	17,536,566	24,7%

Στον πίνακα 3.4, παρουσιάζονται τα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων για την περίοδο 30/06/2013-30/11/2014. Επίσης στον πίνακα παρουσιάζονται τα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων δανείων για τα οποία έγινε ρύθμιση, τα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων δανείων για τα οποία έγινε ρύθμιση και δεν παρουσιάζουν καθυστερήσεις είτε παρουσιάζουν καθυστερήσεις μέχρι 90 ημέρες ενώ στην τελευταία στήλη δίνεται το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων, ρυθμισμένων δανείων με καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών. Τα ποσοστά που παρουσιάζονται στον πίνακα υπολογίστηκαν με βάση το νέο ορισμό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων που ίσχυε από την 01/07/2013.

Πίνακας 3.4: Παρουσίαση ποσοστών μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στις Κυπριακές Τράπεζες για την περίοδο 31/12/2010-31/03/2013

Ημερομηνία	Ποσοστό Μη Εξυπηρετ. Χορηγήσεων	Μη εξυπηρετ. Χορηγήσεις για τις οποίες έγινε ρύθμιση	Μη εξυπηρετ. Χορηγήσεις για τις οποίες έγινε ρύθμιση και δεν παρουσιάζουν καθυστερήσεις μέχρι 90 ημέρες	Μη εξυπηρετ. Χορηγήσεις για τις οποίες έγινε αναδιάρθρωση και παρουσιάζουν καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών
30/06/2013	30,77%	5,97%	2,18%	3,79%
30/09/2013	37,98%	7,91%	2,53%	5,39%
31/12/2013	42,07%	9,64%	4,50%	5,14%
31/03/2014	44,46%	11,22%	5,63%	5,59%
30/06/2014	46,72%	11,45%	6,27%	5,18%
30/09/2014	48,87%	11,38%	6,31%	5,07%
31/11/2014	50,16%	11,33%	6,63%	4,71%

Στον πίνακα 3.5. παρουσιάζονται στοιχεία των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων όλων των Τραπεζικών Ιδρυμάτων και Συνεργατικών Ιδρυμάτων (Συνολικά) στις 31/12/2014, στις 31/01/2015 και στις 28/02/2015 (Κεντρική Τράπεζα Κύπρου). Τα πιο κάτω αποτελέσματα είναι βάση του ορισμού των μη εξυπηρετούμενων δανείων βάση της οδηγίας 227/2015 της ΕΑΤ.

Πίνακας 3.5: Παρουσίαση ποσοστών μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων στις Κυπριακές Τράπεζες για την περίοδο 31/12/2014-28/02/2015

Ημερομηνία	Ποσοστό Μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων	Ποσοστό ρυθμισμένων χορηγήσεων	Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων ρυθμισμένων χορηγήσεων έναντι ρυθμισμένων χορηγήσεων	Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων ρυθμισμένων χορηγήσεων έναντι συνολικού χαρτοφυλακίου	Ποσοστό μη εξυπηρετούμενων, μη ρυθμισμένων χορηγήσεων έναντι συνόλου χαρτοφυλακίου
31/12/2014	47,5%	22,59%	71,22%	31,4%	16,1%
31/01/2015	45,85%	21,80%	72,01%	34,24%	11,61%
28/02/2015	45,96%	22,03%	71,15%	34,1%	11,86%

Σχόλια:

- Το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων αυξάνεται διαχρονικά. Από τον 12/2010 μέχρι τον 03/2013 αυξήθηκε κατά 8,5 ποσοστιαίες μονάδες.
- Στην τελευταία στήλη του πίνακα 3.3, όπου παρουσιάζονται τα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων με πλήρεις εμπράγματα εξασφαλίσεις, παρατηρείται αύξηση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων σε σχέση με το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων που είχαν πλήρεις εμπράγματα εξασφαλίσεις. Το κριτήριο που ίσχυε παλαιότερα για τις χορηγήσεις οι οποίες ήταν πλήρως εξασφαλισμένες (παρ. 3.2.) επηρέαζε θετικά το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων

χορηγήσεων. Αν ίσχυε μέχρι σήμερα, το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων θα ήταν πολύ χαμηλότερο.

- Μετά τον νέο ορισμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων από την 01/07/2013, παρατηρείται πολύ μεγάλη αύξηση στα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων. Από τις 30/03/2013 μέχρι τις 30/06/2013 το ποσοστό σχεδόν διπλασιάστηκε. Βέβαια, σημαντικό ρόλο στην αύξηση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων διαδραμάτισαν και τα γεγονότα του Μαρτίου 2013 στην Κύπρο, καθώς και η οικονομική ύφεση η οποία επηρέασε τη ρευστότητα μεγάλου ποσοστού των δανειζόμενων στην Κύπρο.
- Από τον 11/2014 μέχρι και τις 31/01/2015 παρατηρείται μείωση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων ενώ στις 28/02/2015 το ποσοστό είναι περίπου το ίδιο με τον προηγούμενο μήνα.
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων αφορά ρυθμισμένες χορηγήσεις από τον 12/2014-02/2015 ενώ για την περίοδο 30/06/2013-31/11/2014 ισχύει το αντίθετο, δηλαδή το μεγαλύτερο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων αφορούσε μη ρυθμισμένες χορηγήσεις.
- Τα αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν από τη μελέτη των στατιστικών στοιχείων για την περίοδο 31/12/2014-28/02/2015 είναι παρόμοια με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη μελέτη περίπτωσης στην παράγραφο 3.7.1.

4. ΑΝΑΓΚΗ ΜΕΙΩΣΗΣ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Στο τέταρτο κεφάλαιο, θα εξαχθούν διάφορα συμπεράσματα που προκύπτουν από το προηγούμενο κεφάλαιο και τρόποι χειρισμού των χορηγήσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και εισηγήσεις ώστε να μειωθεί ο αριθμός των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.

4.1. ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΜΗΝ ΚΑΤΑΣΤΕΙ ΜΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΗ

Με βάση τα κριτήρια ταξινόμησης μιας χορήγησης ως ρυθμισμένη ή μη εξυπηρετούμενη, συμπεραίνουμε ότι δεν είναι εύκολο να γίνει η χορήγηση εξυπηρετούμενη ή ρυθμισμένη. Πρέπει να ισχύουν αρκετές προϋποθέσεις ή έστω να περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα για να μπορέσει μία χορήγηση να γίνει μη ρυθμισμένη ή εξυπηρετούμενη.

Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι είναι πιο εύκολο οι Τράπεζες να λαμβάνουν τα μέτρα τους ώστε να προλαβαίνουν την ένταξη ενός λογαριασμού ως μη εξυπηρετούμενου αν αυτό είναι δυνατόν.

Στην παρούσα παράγραφο θα προταθούν τρόποι πρόληψης από πλευράς των Τραπεζών που πρέπει να εφαρμόζονται ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο αριθμός των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.

Από τα όσα αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους και από την μελέτη των διαφόρων πραγματικών παραδειγμάτων, προκύπτουν τα πιο κάτω:

- Οι Τραπεζικοί Υπάλληλοι πρέπει να γνωρίζουν πολύ καλά τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών όσον αφορά την ταξινόμηση των χορηγήσεων σε ρυθμισμένες και μη εξυπηρετούμενες.
- Πρέπει να γίνεται παρακολούθηση και έλεγχος από πλευράς της Τράπεζας, κρατώντας κάποιο αρχείο, στο οποίο να καταγράφονται τα δάνεια στα οποία έγινε ρύθμιση τους προηγούμενους 12 μήνες. Λίγο πριν παρέλθει η περίοδος των 12 μηνών, πρέπει οι Τραπεζικοί Λειτουργοί να ‘παρακολουθούν στενά’ τους συγκεκριμένους λογαριασμούς και τους υπόλοιπους λογαριασμούς του δανειζόμενου ώστε να

διασφαλίσουν ότι δεν θα υπάρχουν οποιεσδήποτε καθυστερήσεις κατά την ημερομηνία στην οποία συμπληρώνεται η περίοδος του ενός έτους από την τελευταία ρύθμιση. Αν αυτό επιτευχθεί, οι λογαριασμοί του συγκεκριμένου πελάτη θα πάψουν να είναι μη εξυπηρετούμενοι.

- Παρακολούθηση πρέπει να γίνεται και κατά την ημερομηνία που συμπληρώνονται 2 χρόνια από την τελευταία ρύθμιση ώστε να μην υπάρχουν εκκρεμότητες σε κανένα λογαριασμό του πελάτη πέραν των 30 ημερών ούτως ώστε η χορήγηση να χαρακτηριστεί ρυθμισμένη.
- Στο παράδειγμα 5 αναφέρεται περίπτωση δανειζόμενου ο οποίος έχει ρυθμισμένο δάνειο το οποίο πληρώνει κανονικά, έχει περάσει η περίοδος του ενός έτους από την τελευταία ρύθμιση αλλά κατά την ημερομηνία που συμπληρώθηκε ο ένας χρόνος μετά την ρύθμιση, ο τρεχούμενος λογαριασμός του παρουσίαζε υπέρβαση με αποτέλεσμα οι λογαριασμοί του πελάτη να εξακολουθήσουν να θεωρούνται μη εξυπηρετούμενοι. Επίσης, στο πρώτο παράδειγμα όλοι οι λογαριασμοί της εταιρείας ταξινομήθηκαν ως μη εξυπηρετούμενοι λόγω της υπέρβασης του τρεχούμενου λογαριασμού του πελάτη. Ο έλεγχος για τις υπερβάσεις των τρεχόμενων λογαριασμών με όριο είναι πολύ εύκολος και μπορεί να ελεγχθεί εύκολα από το Λειτουργό και Διευθυντή της Τράπεζας. Έτσι, δεν πρέπει να επιτρέπονται καθόλου υπερβάσεις των τρεχόμενων λογαριασμών των πελατών για να αποφευχθεί ο χαρακτηρισμός των χορηγήσεων ενός πελάτη ως μη εξυπηρετούμενοι όπως είδαμε στα παραδείγματα 1 και 5.
- Το πιο σημαντικό σημείο στην αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι ο έγκαιρος χειρισμός των λογαριασμών των πελατών με καθυστερήσεις. Ειδικά στις περιπτώσεις όπου ένα δάνειο δεν είναι ρυθμισμένο και παρουσιάζουν καθυστερήσεις, ο Λειτουργός Εξυπηρέτησης του συγκεκριμένου πελάτη πρέπει να επικοινωνήσει άμεσα με τον πελάτη ώστε να διερευνηθούν οι λόγοι δημιουργίας καθυστερήσεων και κατά πόσο ο δανειζόμενος θα καλύψει από δικούς του πόρους τις εκκρεμότητες.
Σε περίπτωση που ο πελάτης ενημερώσει την Τράπεζα ότι δε μπορεί να πληρώσει τις εκκρεμότητες, τότε άμεσα να υποβάλλονται τα απαιτούμενα στοιχεία από τον πελάτη

ώστε να υποβάλλεται αίτημα με σκοπό την ρύθμιση του δανείου πριν να δημιουργηθούν καθυστερήσεις που να ξεπερνούν τις 90 ημέρες.

Στην περίπτωση που μία ρυθμισμένη χορήγηση παρουσιάσει εκκρεμότητες, είναι επίσης σημαντικό να γίνεται έγκαιρα ρύθμιση της χορήγησης ώστε να υπάρχει η δυνατότητα να γίνει εξυπηρετούμενη πιο σύντομα (Όσο πιο αργά γίνει η ρύθμιση, τόσο πιο αργά θα υπάρχει η δυνατότητα να ταξινομηθεί η χορήγηση ως εξυπηρετούμενη).

- Ένα άλλο μέτρο που θα μπορούσε να ληφθεί από την Τράπεζα είναι, όταν γίνεται πρώτη φορά ρύθμιση σε έναν λογαριασμό ενός δανειζόμενου, να εξετάζεται η λύση που θα προταθεί στον δανειζόμενο να είναι βιώσιμη και ρεαλιστική ώστε να αποφεύγεται να γίνεται ρύθμιση για δεύτερη φορά σε περίοδο μικρότερη των 2 χρόνων.
- Κατά το αίτημα του πελάτη για νέα χορήγηση, να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία από τον πελάτη τα οποία να αξιολογούνται σε βάθος, ώστε να λαμβάνονται οι σωστές αποφάσεις από την Τράπεζα όσον αφορά την χορήγηση νέου δανεισμού. Αν γίνει σωστή αξιολόγηση, η πιθανότητα το δάνειο να χαρακτηριστεί Μη εξυπηρετούμενο είναι μικρή.

4.2. ΜΕΣΑ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Λόγω της σημαντικότητας μείωσης των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων, στα πιστωτικά ιδρύματα λήφθηκαν διάφορα μέτρα:

- Δημιουργήθηκαν ειδικά τμήματα τα οποία ασχολούνται αποκλειστικά με τις χορηγήσεις οι οποίες παρουσιάζουν εκκρεμότητες. Ανάμεσα στα καθήκοντα της συγκεκριμένης Υπηρεσίας είναι η συχνή ενημέρωση του προσωπικού με έκδοση Εγκυκλίων για θέματα σχετικά με τους διάφορους κανονισμούς που αφορούν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και τις ρυθμισμένες χορηγήσεις.

- Εκδίδονται πολύ συχνά καταστάσεις οι οποίες στέλνονται στους Λειτουργούς Εξυπηρέτησης των δανειζόμενων με σκοπό τον άμεσο χειρισμό τους. Ανάμεσα στις καταστάσεις που εκδίδονται περιλαμβάνονται καταστάσεις οι οποίες:
 - Ενημερώνουν τον Λειτουργό για την ημερομηνία κατά την οποία συμπληρώνεται ένας χρόνος από την τελευταία ρύθμιση του πελάτη. Η πιο πάνω κατάσταση είναι βοηθητική και ο Λειτουργός πρέπει να την εκμεταλλευτεί ώστε να προσπαθήσει, εάν είναι εφικτό, ο πελάτης κατά την ημερομηνία αυτή να μην παρουσιάζει εκκρεμότητες ο πελάτης ώστε οι χορηγήσεις του να γίνουν εξυπηρετούμενες.
 - Καταστάσεις που αφορούν χορηγήσεις με καθυστερήσεις πέραν των 60 ημερών και λιγότερες από 90 ημέρες με σκοπό να γίνει προσπάθεια ώστε να μην καταστούν οι συγκεκριμένες χορηγήσεις μη εξυπηρετούμενες.
- Πέραν των πιο πάνω, εκδίδονται καθημερινά καταστάσεις για έλεγχο της ποιότητας του χαρτοφυλακίου ώστε να γίνονται έγκαιρα ενέργειες για αποφυγή δημιουργίας νέων μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων.

4.3. ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ/ΡΥΘΜΙΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Όπως αναφέρθηκε και στις πιο πάνω ενότητες, είναι πολύ σημαντικό να λαμβάνονται έγκαιρα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να γίνεται χειρισμός των χορηγήσεων οι οποίες παρουσιάζουν καθυστερήσεις. Έτσι, στην περίπτωση που ένας δανειζόμενος δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις δανειστικές του υποχρεώσεις, παροτρύνεται να υποβάλει έγκαιρα αίτημα για ρύθμιση των χορηγήσεων του με σκοπό να μην χαρακτηριστεί η χορήγηση του ως μη εξυπηρετούμενη. Αν το αίτημα του πελάτη για ρύθμιση του δανείου του δεν γίνει έγκαιρα και δημιουργηθούν ουσιώδεις καθυστερήσεις πέραν των 90 ημερών, τότε το δάνειο/χορήγηση θα καταστεί μη εξυπηρετούμενη και θα παραμείνει έτσι για περίοδο τουλάχιστον ενός έτους.

Με βάση την αναθεωρημένη οδηγία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου ‘Περί Διαχείρισης Καθυστερήσεων Οδηγία του 2015’

http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/ARREARS_MANAGEMENT_DIRECTIVE_2015_GR.pdf

Οι Τράπεζες, ακολουθούν μία πολιτική για την εφαρμογή του κατάλληλου πλαισίου αναδιάρθρωσης προβληματικών χρηματοδοτήσεων.

4.3.1. Βιώσιμοι και μη βιώσιμοι δανειολήπτες

Με βάση την οδηγία, οι δανειολήπτες χωρίζονται στις κατηγορίες των βιώσιμων και μη βιώσιμων δανειοληπτών για σκοπούς αναδιάρθρωσης υφιστάμενων χορηγήσεων.

Βιώσιμοι είναι οι πελάτες για τους οποίους τεκμηριώνεται η δυνατότητα αποπληρωμής με βάση το νέο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης με διάφορα οικονομικά στοιχεία.

Μη βιώσιμος δανειολήπτης (σε περίπτωση εταιρείας):

(α) Σε προσωρινή βάση καθορίζεται ο δανειολήπτης του οποίου η δυνατότητα αποπληρωμής για το νέο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης δεν τεκμηριώνεται βάση οικονομικών στοιχείων, όμως φαίνεται ότι η μη δυνατότητα αποπληρωμής είναι προσωρινή λόγω των πιο κάτω:

- Μείωση εισοδημάτων τα οποία αναμένεται να επανέλθουν ή να αυξηθούν μετά την πάροδο ενός έτους λόγω των πιο κάτω:
1. Η εταιρεία έχει δυνατά στοιχεία στην ποιότητα της διεύθυνσης της καθώς και στον οικονομικό τομέα που δραστηριοποιείται, κάτι το οποίο φανερώνει ότι μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της ή
 2. Η οικονομική κατάσταση της εταιρείας πριν την οικονομική κρίση ήταν υγιής ή
 3. Αποπληρωμή δανείων ή
 4. Επαναφοράς εσόδων (π.χ. ενοίκια)
 5. Αναμενόμενη πώληση περιουσιακών στοιχείων

Για τις πιο πάνω περιπτώσεις (μείωσης εισοδημάτων) προσφέρονται από την Τράπεζα βραχυπρόθεσμες λύσεις μέσα στα πλαίσια της δυνατότητας των δανειοληπτών και μετά τη λήξη της βραχυπρόθεσμης περιόδου όπου αναμένεται αύξηση των καθαρών εσόδων και εξετάζεται νέο πρόγραμμα αναδιάρθρωσης.

(β) Μη βιώσιμος δανειολήπτης σε μόνιμη βάση, καθορίζεται ο δανειολήπτης για τον οποίο:

- Εκτιμάται από την Τράπεζα ότι δε θα είναι σε θέση να συμμορφωθεί με οποιαδήποτε από τις επιλογές αναδιάρθρωσης
- Έγιναν επανειλημμένες αναδιαρθρώσεις τα τελευταία χρόνια και δεν υπήρχε τήρηση των συμφωνηθέντων προγραμμάτων αποπληρωμής από μέρους του δανειολήπτη ή
- Είχε αρχικά ταξινομηθεί ως ‘μη βιώσιμος δανειολήπτης σε προσωρινή βάση’, αλλά φάνηκε εκ των υστέρων ότι δεν έχει συμμορφωθεί με το νέο πρόγραμμα αποπληρωμής και δεν αναμένεται οποιαδήποτε βελτίωση.

Οι μη βιώσιμοι πελάτες πρέπει να στέλνονται για χειρισμό στην Υπηρεσία Ανάκτησης Χρεών και να μην εγκρίνονται αιτήματα αναδιάρθρωσης.

4.4. Διαδικασία Υποβολής Αίτησης για αναδιάρθρωση χρηματοδοτήσεων

Κατά την υποβολή αιτήματος του πελάτη για αναδιάρθρωση χρηματοδοτήσεων του ακολουθούνται τα πιο κάτω βήματα:

1. Επικοινωνία με τον πελάτη/ Συζήτηση λύσης αναδιάρθρωσης
2. Συλλέγονται οι απαιτούμενες πληροφορίες από τον πελάτη για την εξέταση του αιτήματος αναδιάρθρωσης. Σε περίπτωση που ο πελάτης δεν προσκομίζει τα απαραίτητα στοιχεία, τότε χαρακτηρίζεται ως μη συνεργάσιμος και η Τράπεζα δεν προχωρά με την αναδιάρθρωση του δανείου του.
3. Αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης του πελάτη
4. Μελέτη και επιλογή της κατάλληλης λύσης για αναδιάρθρωση του δανεισμού του
5. Ενημέρωση του πελάτη για τις λύσεις που εγκρίθηκαν.

Σημειώνεται ότι βάση των Οδηγιών της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, δημιουργήθηκε εντός της Τράπεζας, μία Επιτροπή Επίλυσης Διαφορών. Έτσι ο πελάτης πρέπει να ενημερώνεται για την ύπαρξη της συγκεκριμένης Επιτροπής και σε περίπτωση που διαφωνεί με την λύση που εγκρίθηκε από την Τράπεζα (ή δεν εγκρίθηκε), μπορεί να αποταθεί στην συγκεκριμένη Επιτροπή, η οποία διερευνά κατά πόσο η λύση που προσφέρθηκε ήταν κατάλληλη για την περίπτωση του πελάτη. Σε περίπτωση που η Επιτροπή κρίνει ότι η λύση που πρότεινε η Τράπεζα δεν ήταν κατάλληλη, τότε ζητά επανεξέταση από την Τράπεζα άλλης πρότασης αναδιάρθρωσης. Σε περίπτωση που δεν εγκριθεί το αίτημα του πελάτη τότε

διενεργείται επαναξιολόγηση του πελάτη για να διασφαλιστεί ότι όντως δεν υπάρχει οποιαδήποτε λύση αναδιάρθρωσης.

4.5. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΤΩΝ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ

Είναι σημαντικό ένα πιστωτικό ίδρυμα να διατηρεί ‘καλή’ ποιότητα του ενεργητικού χαρτοφυλακίου του. Αυτό σχετίζεται κυρίως με την ικανότητα των δανειοληπτών να εξυπηρετούν τις υποχρεώσεις τους και να αποπληρώνουν τα δάνεια τους, δηλαδή έχει άμεση σχέση με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Έχει αποδειχθεί ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια έχουν παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο σε πολλές τραπεζικές κρίσεις και έχουν θέσει πολλά πιστωτικά ιδρύματα σε κίνδυνο πτώχευσης.

4.5.1. Συσχέτιση μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων με κεφαλαιακή επάρκεια Τραπεζών

Μία από τις προτεραιότητες των Τραπεζών την παρούσα περίοδο είναι η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους τους οποίους θα αναφέρουμε στη συνέχεια:

- Η ύπαρξη μεγάλου ποσοστού μη εξυπηρετούμενων δανείων θα μπορούσε να οδηγήσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του Τραπεζικού Ιδρύματος.
- Η ύπαρξη ψηλού ποσοστού μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων οδηγούν σε προβλέψεις για επισφάλειες οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά τα αποτελέσματα ενός Τραπεζικού Ιδρύματος.
- Το μεγάλο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων επηρεάζει αρνητικά την επικερδότητα του Τραπεζικού ιδρύματος και τη βαθμολογία από διάφορους οίκους αξιολόγησης.
- Όταν οι λογαριασμοί είναι μη εξυπηρετούμενοι ή αν έχει γίνει πρόβλεψη, για τον υπολογισμό του κόστους κεφαλαίου για τους συγκεκριμένους λογαριασμούς,

ανεξαρτήτως εξασφαλίσεων, θεωρείται ότι ο πελάτης είναι ανεξασφάλιστος, με αποτέλεσμα το κόστος κεφαλαίου να αυξάνεται. Το πιο πάνω έχει κόστος για την Τράπεζα.

- Βάση των κανονισμών της Βασιλείας III, οι Τράπεζες όπως αναφέρθηκε στην παράγραφο 2.7. πρέπει να πληρούν κάποιους ελάχιστους δείκτες για να μπορούν να δρουν ως Τραπεζικά Ιδρύματα. Η συμμόρφωση με τους κανονισμούς της Βασιλείας III ελέγχονται τόσο από τους εσωτερικούς ελέγχους που γίνονται στις Τράπεζες όσο και από τις διάφορες εποπτικές αρχές.

Για τον υπολογισμό του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας βάση της Βασιλείας III, χρησιμοποιείται η σχέση 2.4 που αναφέρεται στην παράγραφο 2.7.

Στον παρονομαστή της πιο πάνω σχέσης έχουμε το Σταθμισμένο ενεργητικό. Το σταθμισμένο ενεργητικό υπολογίζεται ως το άθροισμα κάποιων παραγόντων, ανάμεσα σε αυτούς και ο πιστωτικός κίνδυνος (σχέση 2.3).

Η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων αυξάνει τον πιστωτικό κίνδυνο καθώς αυξάνει και τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση του παρονομαστή στη σχέση (2.4) με αποτέλεσμα να μειώνεται ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας.

Για να διατηρείται ο δείκτης σε ένα ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό, πρέπει στην περίπτωση μείωσης του παρονομαστή να αυξάνεται ο αριθμητής.

Επομένως, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι, η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώνει την κεφαλαιακή επάρκεια των Τραπεζών επομένως, σε περίπτωση αύξησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων απαιτείται αύξηση των Κεφαλαίων Tier I και Tier 2.

4.6. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις

Από μελέτες που έχουν γίνει (κυρίως από ελέγχους υποθέσεων) έχει αποδειχθεί ότι υπάρχουν διάφοροι μακροοικονομικοί παράγοντες και άλλοι παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Έτσι, σύμφωνα με τον Nkusu (2011), οι πιο κάτω μακροοικονομικοί παράγοντες συσχετίζονται (είτε θετικά είτε αρνητικά) με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Έτσι, τα πιο κάτω:

- ΑΕΠ
- Αύξηση ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας

Συσχετίζονται αρνητικά με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, δηλαδή, όσον αυξάνονται οι πιο πάνω παράγοντες μειώνονται τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Αντίθετα, σύμφωνα πάλι με τον Nkusu (2011) τα πιο κάτω έχουν θετική συσχέτιση με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Δηλαδή όσον αυξάνονται οι πιο κάτω ποσότητες τόσο αυξάνονται και οι μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις:

- Ύψος επιτοκίων
- Αύξηση ανεργίας.

Όσον αφορά τον πληθωρισμό, σε κάποιες περιπτώσεις έχει θετική συσχέτιση και κάποιες φορές αρνητική συσχέτιση με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Επίσης οι πιο κάτω μεταβλητές οι οποίες αφορούν την ίδια την Τράπεζα συσχετίζονται με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια:

- Ποιότητα διοίκησης
- Κερδοφορία Τράπεζας
- Μέγεθος Τράπεζας
- Διαδικασίες προβλέψεων.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μετά από την παρουσίαση που έγινε στη μελέτη σχετικά με τις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις και τις ρυθμισμένες χορηγήσεις, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Αν ένα δάνειο ταξινομηθεί ως εξυπηρετούμενο και είναι και ρυθμισμένο, τότε ο ελάχιστος χρόνος που χρειάζεται για να γίνει εξυπηρετούμενο είναι 1 έτος από την ημερομηνία της ρύθμισης. Επομένως, η μείωση του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων δεν είναι απλή υπόθεση.
- Για τα δάνεια που είναι ήδη μη εξυπηρετούμενα, πρέπει να γίνεται στενή παρακολούθηση ούτως ώστε όταν περάσει η περίοδος η οποία απαιτείται για να χαρακτηριστεί ως εξυπηρετούμενο οι λογαριασμοί του πελάτη να μην παρουσιάζουν εκκρεμότητες. Γι' αυτό να ενημερώνεται έγκαιρα ο δανειολήπτης ώστε να αυξάνονται οι πιθανότητες και να μπορέσει το δάνειο να γίνεται εξυπηρετούμενο.
- Οι Τραπεζικοί Υπάλληλοι πρέπει να γνωρίζουν άριστα τους ορισμούς των ρυθμισμένων και μη εξυπηρετούμενων χορηγήσεων και να μελετήσουν έναν προς έναν τους πελάτες τους οι οποίοι φαίνεται να είναι μη εξυπηρετούμενοι, ούτως ώστε

να εξετάσουν τους λόγους που είναι μη εξυπηρετούμενοι και να γνωρίζουν πώς θα μπορούσαν να γίνουν εξυπηρετούμενοι.

- Για τους πελάτες οι οποίοι παρουσιάζουν καθυστερήσεις αλλά δεν είναι μη εξυπηρετούμενοι να γίνεται έγκαιρα επικοινωνία μαζί τους ώστε να γίνεται κάποια ρύθμιση (αν δικαιολογείται) πριν να καταστούν οι λογαριασμοί μη εξυπηρετούμενοι.
- Είναι προς συμφέρον της κάθε Τράπεζας να μειώσει τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια καθώς αυξάνουν τις ανάγκες της σε κεφάλαια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Αγγελόπουλος Π. (2010)**, Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, 7^η Έκδοση, Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα
- **Σαπουντζόγλου Γ. και Πεντότης Χ. (2009)**, Τραπεζική Οικονομική, Τόμος Α, Εκδόσεις Μπένου
- **Σαπουντζόγλου Γ. και Πεντότης Χ. (2009)**, Τραπεζική Οικονομική, Τόμος Β, Εκδόσεις Μπένου.
- **Ψυχομάνης Σ. (2009)**, Δίκαιο Τραπεζικού Συστήματος: Οι Τράπεζες και η Εποπτεία τους, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα
- **Nkusu M. (2011)**, Non Performing Loans and Macro Financial Vulnerabilities in Advanced Economies.
<http://www.inf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp11161.pdf>

- **Meneau L, Sabatini E.** (2011), The new definition of Regulatory Capital
- **Bogdan F.** (2014), Non-performing loans-dimension of the non quality of bank lending/loans and their specific connections.
- **International regulatory framework for banks (Basel III)**
<http://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>
- Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
<https://www.ecb.europa.eu>
- **European Central Bank (2014)**, Legal framework of the Eurosystem and the European System of Central Banks.
- Κεντρική Τράπεζα Κύπρου
www.centralbank.gov.cy
http://www.centralbank.gov.cy/inqcontent.cfm?a_id=13029&lang=en
- Περί Διαχείρισης Καθυστερήσεων Οδηγία του 2015
http://www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/ARREARS_MANAGEMENT_DIRECTIVE_2015_GR.pdf
- Aggregate data for the CY banking and co-operative sectors
http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=13029&lang=en
- European Banking Authority
<https://www.ecb.europa.eu>
<https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/stability/html/index.el.html>
- **European Banking Authority (2013)**, EBA FINAL draft Implementing Technical Standards

